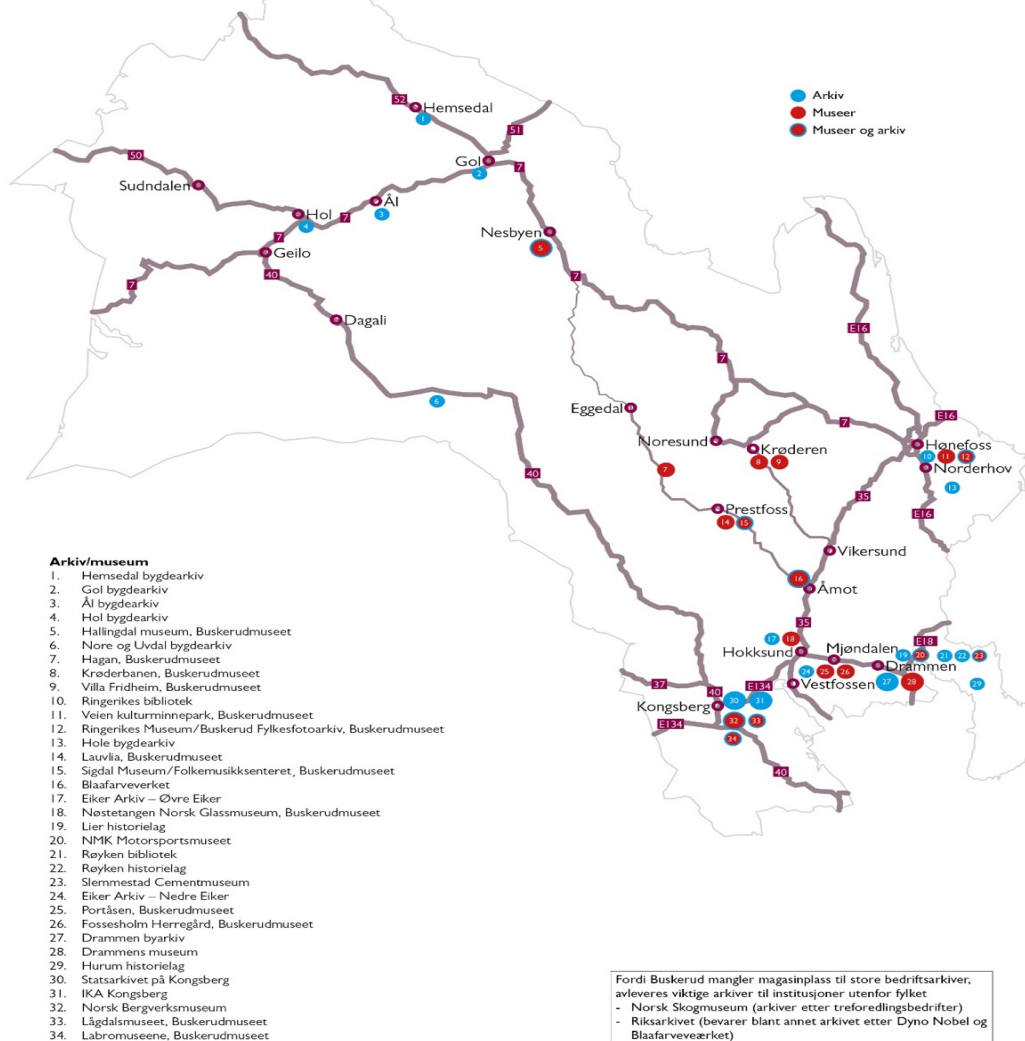

Samlingsforvaltningsplan for Buskerudmuseet

2020-2025

MUSEER OG ARKIVINSTITUSJONER I BUSKERUD

Innholdsfortegnelse

<i>Innledning</i>	4
<i>Del 1. Oppsummering og konklusjon</i>	6
Tiltaksplan for Buskerudmuseet for perioden 2020-2025	7
<i>Internasjonale retningslinjer</i>	10
<i>Fredningsbestemmelser og formelt vern gjennom Plan- og bygningsloven</i>	10
<i>Annet lovverk</i>	10
<i>Fellestjenester</i>	10
<i>Forvaltningsansvar</i>	11
<i>Del 2. Samlingene i Stiftelsen Buskerudmuseet</i>	11
Fossesholm Herregård	12
Hagan	13
Hallingdal Museum	14
Krøderbanen	16
Labromuseene	17
Lauvlia	19
Lågdalsmuseet	20
Nøstetangen Norsk Glassmuseum	22
Portåsen	23
Ringerikes Museum	24
Buskerud fylkesfotoarkiv	25
Sigdal Museum - Folkemusikksenteret i Buskerud	27
Tveitensamlingene og Eggedal Mølle	29
Veien kulturminnepark	30
Villa Fridheim	31
<i>Innledning</i>	32
<i>1. Samlingsutvikling</i>	33
1.1 Akseksjon	33
1.2 Registrering	33
1.3 Retningslinjer for avhending	34
<i>2. Dokumentasjon (samlingsinformasjon)</i>	37
2.1 Inventarkontroll	37
2.2 Katalogisering	37
2.3 Revisjon	37
2.4 Forsikring og verdifastsetting	37

2.5 Rettighetshåndtering	37
3. Tilgjengeliggjøring (samlingstilgang)	38
3.1 Bruk av samlingene	38
3.2 Rutiner ved utstillingsproduksjon	38
3.3 Sensitivt materiale	38
3.4 Innlån	39
3.5 Utlån	39
3.6 Transport	39
4. Bevaring (samlingspleie)	39
4.1 Tilstandsvurdering og konservering	39
4.2 Bevaring av digitalt materiale	39
4.3 Tap og skade	39
4.4 Risikovurdering	39
4.5 Sikkerhet og sikringstiltak	40
4.6 Etiske retningslinjer for innsamling, avhending, bevaring av bygninger, kulturlandskap og gjenstandssamlinger.	40
4.7 Innsamling	40
4.8 Målsetting for delplan bygningsbevaring i Buskerudmuseene	42
4.9 Forutsetninger og mål for bevaring av kulturlandskaper i Buskerudmuseet	43
Delplan - Retningslinjer for bevaring av gjenstander	44
Del 4. Magasinplan for Buskerud	45
Innledning	45
Utfordringer	45
Målsetting for samlingsforvaltning	46
Statusrapport for museer og privatarkiv i Buskerud	47
Fellestjenester i Buskerud	49
Definisjoner av museumsmagasin i Buskerud	50
Kompetansemiljøer i Buskerud	51
Beskrivelse av magasin og kompetansemiljøer i Viken/Østlandsområdet	52
Fellestjenester og fellesmagasin i andre fylker	53
Mål og løsninger	53
Etablere et fellesmagasin	55
Styrke fellestjenestene	55
Etablere samlingsteam	55

Samlingsforvaltningsplan Buskerudmuseet 2020-2025

Innledning

Museenes og arkivinstitusjonene har et viktig samfunnsoppdrag. Et kjennetegn ved et moderne, demokratisk samfunn er at arkiv og samlinger er tilgjengelig for innsyn og bruk og at de blir formidlet og bevart for fremtiden. Dette krever at institusjonene som tar vare på historien og dokumenterer samtiden og prioriterer både forskning, formidling og forvaltning. For å nå statens mål om en helhetlig og tilgjengelig samfunnsdokumentasjon må institusjonssamarbeid og organisasjonsutvikling prioriteres. Regionale samarbeid er av avgjørende betydning og det er et stort potensial i gode fellesløsninger.

Buskerudmuseet presenterer med dette en samlingsforvaltningsplan som skal legges til grunn ved oppbyggingen av en fremtidig felles samlingsforvaltningstjeneste. Planen skal kunne møte det fremtidige behovet for å bygge en felles samlingsforvaltningstjeneste for hele fylket. Planen inkluderer en beskrivelse av Buskerudmuseets avdelinger, standarder for samlingsforvaltning (SPECTRUM), innsamlingspolitikk for alle deler av samlingsforvaltningen i Buskerudmuseet med delplaner for gjenstands-, arkiv-, lyd-, foto-, kulturlandskaps- og bygningsforvaltning. En profesjonalisert samlingsforvaltning forutsetter også teknisk tilfredsstillende magasinforhold for drift av samlingene det konkluderes derfor også med at det er behov for et felles samlingsmagasin for Buskerudmuseet. Lokalisering er foreslått på Kongsberg

Planen bygger på innspill fra Buskerudmuseets ulike avdelinger, Bergverksmuseet og Buskerud fylkeskommune ved fylkeskulturdirektør og fylkeskonservator, så langt det har vært praktisk mulig.

Stiftelsen Buskerudmuseet ble opprettet 1. desember 2014, som en konsolidering av 13 museer i Buskerud. Buskerudmuseet har gjennom avtale om driftsoverdragelser med eierstiftelsene for hvert enkelt museum påtatt seg ansvaret for drift og forvaltning av de samlinger som eierselskapene rår over. Målet er å utvikle en faglig sterk institusjon som ut fra en samlet museumsplan skal ha overordnet ansvar for innsamling, dokumentasjon, bevaring, forskning og formidling av kultur- og naturhistorie på vegne av eierselskapene det inngås leieavtale med.

Driftsselskapets formål er å drive god museumsvirksomhet med fokus på forvaltning, forskning, formidling og fornying av kunst-, kultur- og naturhistorie. Driftsselskapet har ansvar for å dokumentere god og forsvarlig museumsvirksomhet avstemt med virksomhetens formål.

Dette ansvaret fordrer at museet har gode planer og strategier for arbeidet med både eksisterende og nye samlinger. Buskerudmuseets styre vedtok i sak 55/16 å utvikle en felles plan for samlingsforvaltning som omfatter:

1. Oversikt og vurdering av museenes samlinger
2. Innsamlingspolitikk for Buskerudmuseet
3. Standarder for god samlingsforvaltning (SPECTRUM)
  - a. Gjenstandsbevaringsplan
  - b. Arkivbevaringsplan
  - c. Foto/Filmbevaringsplan
  - d. Lydbevaringsplan
  - e. Bygningsbevaringsplan
  - f. Kulturlandskapsbevaringsplan
4. Magasinplan, (oversikt over magasin og oppbevaringsforhold i museene)
5. Avhendingspolitikk

I Buskerud Museets Strategiplan for 2018-2021 er det satt ambisiøse mål om blant annet å utarbeide en samlingsforvaltningsplan og etablere et fellesmagasin for Buskerud. Buskerudmuseets Sikringsplan med ROS-analyse fra 2017 beskriver tiltak for å øke personsikkerheten og tiltak for å ivareta verdiene i bygninger og gjenstander for hele organisasjonen. Ros-analysen konkluderer også med at det er et behov for å etablere et felles samlingsmagasin.

I 2016 vedtok Buskerud Fylkeskommune, hovedutvalg for kultur, idrett og folkehelse, å avsette 500.000 kroner til prosjekt samlingsforvaltning, som et satsningsområde i Kunst og kulturstrategi for Buskerud 2015-2018.

- Oversikt over magasin- og oppbevaringsforhold ved museene
- Felles retningslinjer for innsamling, registrering og bevaring
- Felles standardisering av gjenstander og regler for avhending
- Fellestjeneste for teknisk konservering

Buskerud fylkeskommune ønsket at arbeidet skulle drives og ta utgangspunkt i Buskerudmuseet. Planen skal kunne brukes som mal for alle de konsoliderte museene, og det skal hensyntas hele Buskerud og behovene også til de museene som i dag står utenfor Stiftelsen Buskerudmuseet.

Det vises for øvrig til fylkeskommunens Kunst og kulturstrategi; Kulturminnekompasset-regional plan for kulturminnevern i Buskerud 2017-2027, samt til Stortingsmeldingene, nr 22 1999-2000 Kjelder til kunnskap og oppleving, nr 49, 2008-2009 Framtidas Museum, Forvaltning, Forskning, Formidling og Fornying, Stortingsmelding 8 (2018-2019) Kulturens kraft – Kulturpolitikk for framtida og melding nr 8 (2018-2019) Kulturmeldingen.

Stortingsmeldingene bygger på museumsreformen som kom igang 2001 og målet var å skape større og sterkere museumsfaglige institusjoner. Videre er det et klart uttrykket mål å sikre at ikke kulturarven går tapt, dette skal gjøres blant annet ved profesjonalisering og konsolidering av driften i de nye enhetlige organisasjonene. Stiftelsen Buskerudmuseet ble opprettet som et resultat av denne politikken.

Utkastet til samlingsplan begynner med konklusjonen og forslag til tiltaksliste, utredning og fordypninger følger deretter.

Takk

Styret og administrasjonen ønsker forøvrig å takke alle ansatte og eierstyrer i Buskerudmuseet for konstruktive og gode innspill, således ønsker vi også å takke for alle eksterne bidrag fra blant annet Bergverksmuseet og Buskerud fylkeskommune.

Arbeidet med planen har blitt organisert med bidrag fra følgende:

Forfatter:

Prosjektleder og forfatter Jan Romsaas. Nils Anker videreførte som privat konsulent arbeidet med planen etter høring. Preben Johannessen avløste Jan Romsaas som prosjektleder i sluttfasen.

Arbeidsgruppe: Gry Charlotte Ljøterud Andersen, Bjørn Johnsen, Henrik Somdal og Preben L. Johannessen

Magasingruppe: Ann Tove Manshaus, Per Øyvind Østensen og Mette Indrehus

Styringsgruppe: Jon Endre Røed Olsen, Runar Trygve Hannevold, Eli Sofie Thorne, Nils Anker og Preben L. Johannessen etter Jan Romsaas

Buskerudmuseet presenterer med dette en samlingsforvaltningsplan som skal legges til grunn ved oppbyggingen av den fremtidige felles samlingsforvaltningstjenesten for museets avdelinger. Planen skal kunne møte det fremtidige behovet for å bygge en felles samlingsforvaltningstjeneste for hele fylket. Vi inkluderer en beskrivelse av Buskerudmuseets avdelinger, standarder for samlingsforvaltning (SPECTRUM), innsamlingspolitikk for alle deler av samlingsforvaltningen vår, delplaner for gjenstands-, arkiv-, lyd-, foto-, kulturlandskaps- og bygningsforvaltning og en magasinplan.

Runar Trygve Hannevold
Styreleder

Alexander Ytteborg
direktør

Del 1. Oppsummering og konklusjon

God samlingsforvaltning er kjernen av ethvert museums virksomhetsansvar. Dessverre er det også et felt som fort kan bli nedprioritert grunnet manglende ressurser og personale.

Samlingene ved Buskerudmuseets 13 avdelinger utgjør et stort og variert materiale av regional, nasjonal og internasjonal betydning med ulike behov for samlingspleie og konservering. Det er også et stort spenn i hvor langt avdelingene har kommet med dette arbeidet, og hvilke ressurser de disponerer i form av ansatte, kompetanse og utstyr. Buskerudmuseets overordnede mål er at hele samlingen på sikt skal være tilfredsstillende ivaretatt. Tiltakene som blir foreslått skal sikre at de museale verdier bevares for fremtiden. For å kunne gjennomføre de foreslåtte tiltakene må det gjøres klare prioriteringer, organisatoriske grep og grundige utredninger som grunnlag for styrking av finansieringen av drift og utvikling av felles magasin og samlingsforvaltning.

I første omgang er det de kulturhistoriske avdelingene som har behov for tiltak og økte ressurser, og da særlig friluftsmuseene som besitter vedlikeholdskrevende anlegg med mange kulturhistoriske bygninger og store samlinger. Det er et gjennomgående stort etterslep i vedlikehold og registrering både for bygninger og samlinger.

Buskerudmuseets behov for å etablere en overordnet samlingsforvaltningstjeneste kan delvis løses internt med den kompetansen som allerede finnes ute i avdelingene, men det vil også være behov for nye stillinger. Spesielt er det behov for tekniske konserveringstjenester, som i dag må innhentes eksternt. Dette drøftes nærmere i samlingsforvaltningsplanens del 3, som omhandler et fremtidig fellesmagasin for museene i Buskerud.

Selv om et fellesmagasin ligger langt frem i tid, bør det allerede nå arbeides for å få på plass stillinger som kan inngå i det fremtidige magasinets drift. Et ambulerende samlingsforvaltningsteam, etter modell fra Rogaland, vil kunne avlaste avdelingene noe. Det er et stort behov for å skaffe oversikt over samlingene, registrere og digitalisere objekter, og sørge for bedre oppbevaring av de skjøreste gjenstandene. Helst bør dette knyttes opp til prosjekter initiert av Buskerudmuseet sentralt, for å øke museets forsknings- og formidlingsaktivitet.

Som et umiddelbart tiltak bør det opprettes et internt samlingsforvaltningsforum for Buskerudmuseet, med jevnlig møter, som en måte å distribuere kompetansen som allerede finnes i museet. Dette vil samtidig styrke den faglige utvekslingen mellom avdelingene.

I det fremtidige forvaltningsarbeidet har følgende emner særlig prioritet:

Tiltaksplan for Buskerudmuseet for perioden 2020-2025

Hva	Ansvarlig	Beslutter	Vedtatt	Iverksettelse	Ferdig
Plan forsamlingsforvaltning inkludert fellesmagasin med delplaner: lokalisering, arealbehov, bygningsmessige	Prosjektleder/styringsgruppe	BM-styret	2019	2019	2023

behov, finansieringsplan, kalkyle for drift med mer.					
Avklaring med eierstiftelsene om magasinering av samlingene	Adm	Styret	2019	2019	
Budsjett/finansiering for felles samlingsforvaltning, mobilt team, utvidet samlingsråd	Adm	BM-styret	2019	2020	2020
Plan for organisasjonsendring	Adm	BM-styret	2019	løpende	
Organisering av felles samlingsforvaltning, felles samlingsråd	Adm, kompetanse fra avd	BM-styret	2019	løpende	
Utrede Viken-samarbeid med MIA, Østfoldmuseene, Bergverksmuseet med flere	Adm	BM-styret	2019	løpende	
Mandater for samlingsforvaltning og mobilt team	Adm, forslag utarbeides av arbeidsgruppen	BM-styret	2019	2020	
Organisering av mobilt samlingsteam	Adm, kompetanse fra avd	BM-styret	2020	2020	
Prosedyrer for samlingsforvaltning ved BM – anskaffelser og avhending	BM-styret og eierstyrene	Adm og styret	2019	2020	-
Gjenstandsbevaringsplan, utrede hva samlingene består av, hva skal samles på. Teknisk tilstandsvurdering. Hva kan avhendes, hvem innstiller og beslutter, mandat.	Adm/samlingsråd	Adm og styret, eierstyrene	2020	2020	-
Evakuering/krisehåndteringsplan	Adm				
Kompetansehevingsprogram for samlingsforvaltning, både team og avdelinger	Adm/ avd	BM-styret	2020	løpende	

Tekniske kriterier for utstilling av gjenstander, arkivmateriale med mer. Sikkerhet, luft, lys-lux, tyveri,	Adm/samlingråd	adm	2020	2021	
*Foto/Filmbevaringsplan	Adm/arkivar	BM-styret	2019	2019	-
*Lydbevaringsplan	Adm/arkivar	BM-styret	2019	2019	-
Plan for behandling av digitalt materiale	Adm/arkivar	BM-styret	2019	2021	
Teknisk tilstandsvurdering; kulturhistoriske bygninger, innrapportering til Kulturrådet	Adm/Hallingsdalmuseum, koordineringsansvar	BM-styret	2019	2019	2019
Dyrehold/dyrevelferd-sikringsplan, retningslinjer	Adm/avd med dyrehold	BM-styret	2019	2019	-
Kulturlandskapsbevaringsplan/politikk	Adm/avd med kulturlandskap	BM-styret	2019	2020	-
Kompetanseteam for teknisk industrielle kulturminner, kraftstasjon, tresliperi og jernbane. Samarbeid, erfaringsutveksling m.m	Adm, representanter fra avd med teknisk k. minner	BM-styret	2019	løpende	-
Finansiering/lobbyplan for fellesmagasin	Adm	BM-styret	2020	Løpende 2030	

*Dette er områder som Buskerudmuseet ikke har ressurser til i dag. Ressursforvaltning og oppgaveløsning må avklares.

Denne tabellen er løstrevet da Buskerud fylkeskommune har ansvaret for gjennomføring

Arkivbevaringsplan	BFK		2019	2019	-
Utarbeides av BFK					

Internasjonale retningslinjer

Stiftelsen Buskerudmuseet er medlem av ICOM og forplikter seg således til å overholde ICOMs retningslinjer. I 2007 ratifiserte Norge UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven. Konvensjonen pålegger det norske samfunnet forpliktelser knyttet til vern av immateriell kulturarv.

UNESCO-konvensjonen av 1970 forbyr også ulovlig import og eksport av kulturgjenstander. Norge ratifiserte 2001 UNIDROIT-konvensjonen om tilbakeføring av ulovlig utførte kulturgjenstander.

Prinsipper for vedlikehold og restaurering av antikvariske og kulturhistoriske bygninger er beskrevet i Venezia-charteret, vedtatt i 1965 av ICOMOS (International Council on Monuments and Sites, Som det aller første landet i Europa, vedtok Norge i 2001 å iverksette Den europeiske landskapsvernkonvensjonen. Formålet med Den europeiske landskapskonvensjonen er å verne, forvalte og planlegge landskap og organisere europeisk samarbeid på disse områdene.

Fredningsbestemmelser og formelt vern gjennom Plan- og bygningsloven

Flere av eiendommene til Stiftelsen Buskerudmuseet er fredet gjennom Kulturminneloven. Dette gjelder både automatisk fredede bygninger (oppført før 1650) og nyere bygninger og anlegg fredet etter vedtak. Alle dispensasjonspliktige tiltak på fredede bygninger skal godkjennes av fylkeskonservatoren. Bygninger og areal som er regulert til hensynssone/spesialområde bevaring, skal også forvaltes i henhold til Plan- og bygningsloven.

Annet lovverk

Jernbaneloven med forskrifter gjelder for drift og trafikkavvikling på Krøderbanen.

Når det gjelder rettigheter angående eierskap og bruk av åndsverk og andre frembringelser reguleres dette primært av Åndsverksloven. Fotografier eller opplysninger som kan knyttes til en bestemt person reguleres også av Personopplysningsloven. Fotografier og tekst som kan krenke privatlivets fred omfattes av Straffeloven. I tillegg skal eventuelle kontraktfestete krav fra giver komme tydelig frem i objektets katalogisering.

Som privat stiftelse er Stiftelsen Buskerudmuseet ikke underlagt arkivloven, men med hjemmel i Paragraf 14 i arkivloven er det utarbeidet retningslinjer for arbeidet med privatarkiv som arkivdepot må forholde seg til. Formålet med retningslinjene er å sikre at arbeidet med bevaring av privatarkiver utføres planmessig og systematisk, og at depotinstitusjoner følger allment godtatte arkivfaglige prinsipper og rutiner.

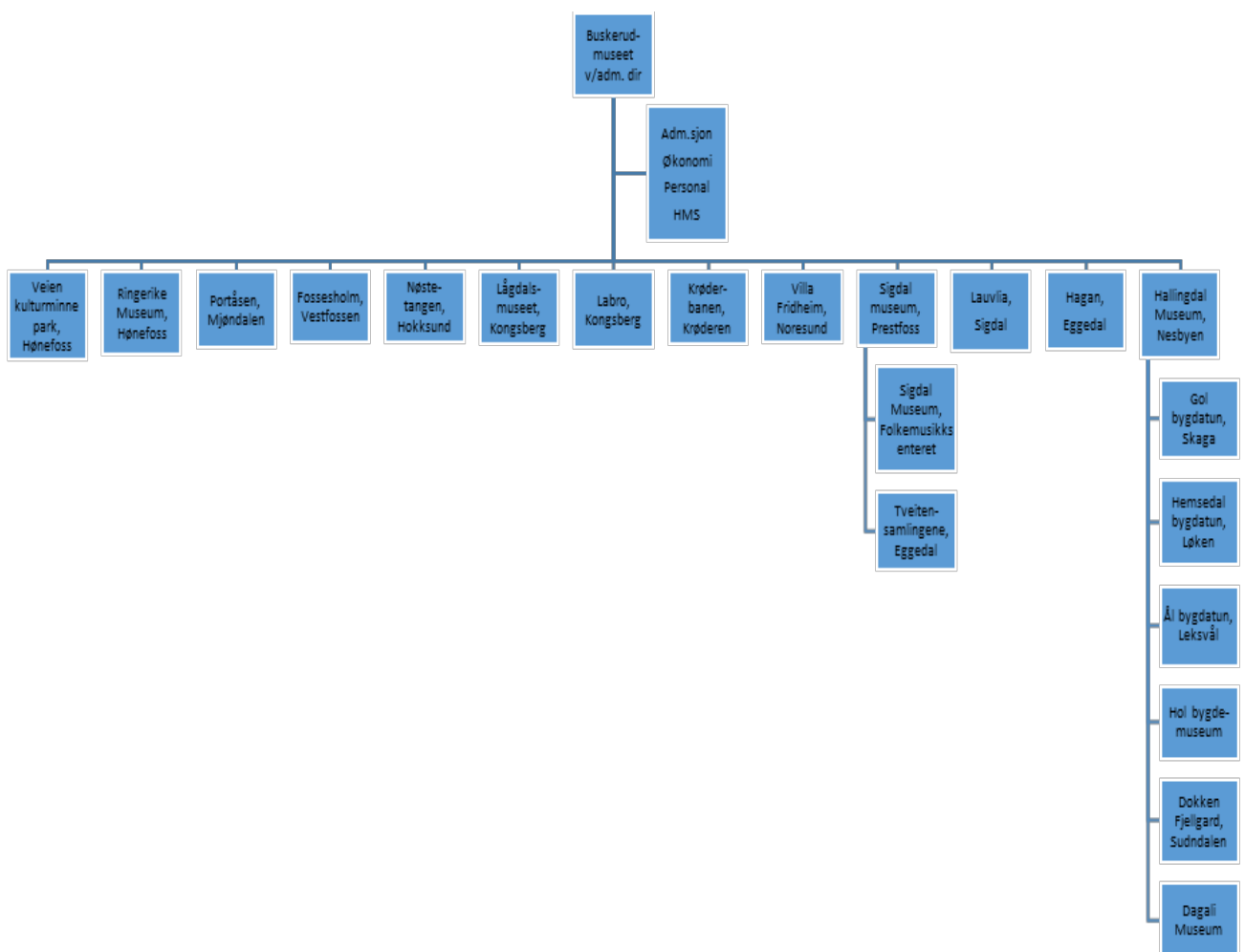
Fellestjenester

Buskerud fylkesfotoarkiv og Folkemusikksenteret i Buskerud er fellestjenester knyttet til avdelinger i Stiftelsen Buskerudmuseet. Disse omtales nærmere i del 1. Samlingene i Stiftelsen Buskerudmuseet.

Forvaltningsansvar

Lågdalsmuseet, Sigdal museum, Hallingdal museum og Ringerikes Museum har status som distriktsmuseer. Dette innebærer at de tradisjonelt har hatt et særskilt faglig ansvar for kulturhistorisk bevaringsarbeid for vertskommunene som f.eks høringsuttalelser og rådgivning.

ORGANISASJONSMODELL FOR BUSKERUDMUSEET

Del 2. Samlingene i Stiftelsen Buskerudmuseet

Her følger en kort beskrivelse av de ulike samlingene ved avdelingene. I størrelse fordeler samlingene seg på ulike objektgrupper omtrentlig som følger:

Gjenstander	Antall
Fotografier	270000
Kulturhistoriske	83800
Kunsthistoriske	4100
Kulturhistoriske bygninger	250
Kulturlandskap	12
Teknisk-industrielle anlegg	5

Fossesholm Herregård

Fossesholm Herregård ligger i Vestfossen i Øvre Eiker, og fremstår som et bygningshistorisk museum. Fossesholm var hovedgård for Foss-godset som ble samlet av lensherren på Akershus, Peder Hanssøn Litle i 1540-årene. Godset utgjorde rundt 200 000 dekar og strakk seg fra Hof i Vestfold og over store skogeiendommer på begge sider av innsjøen Eikern, videre gjennom Eiker i Buskerud og ut til Drammensfjorden. I 1762 ble Fossesholm kjøpt av Jørgen von Cappelen, og under ham ble den bygget om og utsmykket etter datidens mote i rokokkostil, slik den fremstår i dag. Hovedbygningen vises med med interiører fra gårdens storhetstid på 1700-tallet. Resten av gården byr på dukkeutstilling, hjemmefrontmuseum og skiftende kunstutstillinger, brukskunstbutikk og en liten kafé. Fossesholm herregård har ikke innsamlingsplikt, men forvalter bygninger og interiører med tilhørende gjenstander.

Gjenstander

Gjenstandssamlingen teller ca. 430 registrerte gjenstander, primært møbler og innbo fra perioden 1700–1900. Om lag 100 gjenstander er registrert i Primus, men ingen er fotografert.

Bygninger

Anlegget består av ni bygninger rundt et tun. Hovedbygningen med sine to sidefløyer, samt «posthuset» fra 1773, er opprinnelige fra Jørgen von Cappelens anlegg. Steinfjøset (ca. 1790) og låven (1800-tallet) ble i stor grad rekonstruert på 1980- og 90-tallet og benyttes i dag til utstillinger og utleie. Et stabbur (1700-tallet) og en låve (1800-tallet) er tilflyttet. Et lysthus i rokokkostil er den siste tilføyelsen til anlegget, innviet i 2018.

Fossesholm har i dag ikke etterslep på ordinært vedlikehold. Nylige vedlikeholdstiltak inkluderer grøfting rundt hovedbygningen i 2016 og omfattende arbeid på tak og gulv i Steinfjøset samme år. I 2017 ble det slått renne i fjellet under Steinfjøset for å drenere vann som samlet seg i nordøstre hjørne. Noe innsig av vann, blant annet i nordre sidefløy og i låven, anses ikke å utgjøre en stor trussel.

Fossesholm har gode rutiner for rengjøring og visuell kontroll av bygningene.

Foto

Fossesholm har kun et fåtall fotografier i samlingen.

Bøker/periodika

Noen antikvariske bøker.

Arkivalia

Lite arkivmateriale.

Magasiner, konserveringstjenester

Fossesholm herregård har ikke magasiner. Samlingen befinner seg hovedsakelig på utstilling i de forskjellige bygningene, de fleste i hovedbygningen. Denne er uoppvarmet og utstyrt med avfuktingsanlegg innstilt på 50% RF. Dette fungerer tilfredsstillende. UV og lux registreres ikke, men det er montert dag- og nattgardiner i tre rom i hovedbygningen, med mål om å montere slike gardiner i samtlige vinduer. Det er installert brannsikringsanlegg i hovedbygningen. Alle bygningene står med minimum grunnvarme, utenom stabburet, tømmerlåven og posthuset. Disse får ekstra oppvarming i vintersesongen.

Av Fossesholms samling har et mindre antall gjenstander behov for ekstern magasinerings.

Hagan

Hagan er kunstnerhjemmet etter maleren Christian Skredsvig (1854–1924), som bosatte seg i Eggedal i 1894. Selve bolighuset stod ferdig i 1898, og ble bygget med utgangspunkt i en tidligere låve og en gammel mølle på eiendommen. Huset var bebodd av Skredsvigs familie frem til 1964 og åpnet som museum i 1971. Siden 2014 eies Hagan av Stiftelsen Kunstnerhjemmene i Sigdal. Museets viktigste oppgave er å forvalte og formidle Christian Skredsvigs hjem og kunstnerskap.

Gjenstander

Samlingen omfatter 830 registrerte gjenstander. Dette er hovedsakelig innbo fra tiden Skredsvig og hans familie bodde i huset, slik som møbler, bøker og kunst, samt bruks- og pyntegjenstander. Maleriene som henger i huset er registrert, men er fremdeles i privat eie. Det arbeides for å få kjøpt disse inn, så alt av innbo eies av Hagan.

Det er behov for å gjennomgå samlingene, som i dag kun er registrert i manuelt arkiv. Det er også en del uregistrerte gjenstander og arkivmateriale.

Bygninger

Hagan består av tre bygninger. Kunstnerhjemmet og stabburet fra 1600-tallet er originale fra Skredsvigs tid. En ny galleribygning stod ferdig i 2016. Denne er reist etter mal av eiendommens opprinnelige låve. Stabburet brukes i dag til museumsbutikk, de øvrige bygningene til utstilling. Bygningene er generelt godt vedlikeholdt.

Foto

Samlingen omfatter en del uregistrerte foto.

Bøker/periodika

En ukjent mengde antikvariske bøker etter Skredsvig. I tillegg forekommer noe faglitteratur.

Arkivalia

En del uregistrert arkivmateriale omfatter blant annet brev, skisser og fotografier.

Magasiner og konserveringstjenester

De fleste av gjenstandene i samlingen oppbevares i kunstnerhjemmet. Den nye galleribygningen er på to etasjer, med til sammen ca. 240 m², og brukes til utstillinger, arkiv og oppbevaring av et mindre antall gjenstander når kunstnerhjemmet er stengt om vinteren. Sikkerheten her er tilfredsstillende med hensyn til klima, lys, brann og tyveri.

Hallingdal Museum

Hallingdal Museum ble konsolidert tidlig på 2000-tallet med 6 underavdelinger: Hallingdal Museum Nesbyen, Dagali Museum, Gol Bygdamuseum, Ål Bygdamuseum, Hemsedal Bygdatur og Hol Bygdemuseum. Avdelingen på Nesbyen er administrasjonssenter og ble opprettet på 1890-tallet. Hallingdal Museum er et kulturhistorisk museum med særlig vekt på eldre bondekultur, industrihistorie og tekstilhistorie og er blandt landets eldste friluftsmuseer.

Gjenstander

Hallingdal Museum har 40731 kulturhistoriske gjenstander i sin samling, hvorav ca. 2500 er digitalisert. I tillegg kommer 2800 gjenstander kategorisert som kunsthistoriske. Av disse er ca. 200 digitalisert.

Bygninger

Hallingdal Museum forvalter 133 kulturhistoriske bygninger. De fleste er fotografert og publisert på digitalt museum. Bygningene er spredt over et stort geografisk område og administreres under de seks underavdelingene:

1. Hallingdal Museum, Nesbyen med 31 bygninger. Avdelingen har et brannsikret administrasjonsbygg som også rommer klimakontrollerte utstillings- og magasinfasiliteter. Friluftsmuseet består av 30 bygninger fra ulike steder i Hallingdal. Blant de eldste er «Staveloftet» fra Ål, bygget rundt 1340 og en av landets best bevarte profane middelalderbygninger. Museumsanlegget i Nesbyen ligger i forlengelsen av «Gamle Nes», et levende bomiljø, men også et velbevart kulturmiljø, som vitner om Nesbyens rolle som et sentrum for embedsmannsstanden i Hallingdal.
2. Dagali Museum med 13 bygninger. Dette omfatter ni kulturhistoriske bygninger og et utstillingsbygg på museumsområdet, samt tre bygninger andre steder i Dagali. Bygningene er hovedsakelig fra 17- og 1800-tallet.

3. Gol Bygdamuseum med 12 bygninger. Et loft er fra ca. 1750, de øvrige husene fra 1800-tallet. Museet var opprinnelig gården søndre Skaga og ble omgjort til museum i 1958. Loftet, en stue, et stolpehus, en stall med trev, et eldhus og en skåle er originale for anlegget. En badstue, et kvernhus, ei stølsbu med fjøs, ei forløe og ei skolestue er tilflyttet.
4. Ål Bygdamuseum med 34 bygninger. Av disse er 31 kulturhistoriske bygninger, tre nyere hus brukes i driften av museet. Sentrum for anlegget er gården Leksvol. Den er nevnt i dokumenter fra 1300-tallet, men dagens bebyggelse stammer primært fra 1600-tallet. Noen bygninger er tilflyttet, blant annet et skolehus, et stabbur og et loft. En husmannsplass er oppført øverst på museumsområdet. Flere bygninger har rosemalte interiører.
5. Hemsedal Bygdatur med ni bygninger. Bygdetunet Øvre Løkji er en av de eldste gårdene i Hemsedal og omfatter seks bygninger fra perioden 1642 – 1876; stue, stolpehus, låve, fjøs, stall og smie. Ei badstue, ei forløe og ei stølsbu er oppført utenfor selve museumstunet. Kulturlandskapet rundt anlegget har stått nesten uendret og er av særlig nasjonal interesse.
6. Hol Bygdemuseum med 32 bygninger. En utstillingsbygning og 17 kulturhistoriske bygninger står på bygdemuseet i Hagafoss. Museet er bygget opp som en gammel holingsgard, mest med bygninger fra 17- og 1800-tallet. I tillegg forvalter museet bygninger flere andre steder i kommunen. Dette gjelder Dokken gård i Sudndalen med åtte bygninger, to bygninger i Hovet, to bygninger Øvremyro i Holet og to bygninger ved Hol gamle kirke.

Foto

Hallingdal Museum har ca. 20 800 fotografier i sin samling. Alle er digitalisert og tilvekst digitaliseres ved hjelp av FotoStation av Nes historielag.

Film/lyd

Hallingdal Museum har ca. 50 filmer og ca. 200 lydbånd. Nes Historielag jobber med digitaliseringen av dette materialet.

Bøker/periodika

Biblioteket ved Hallingdal Museum består av 3559 titler. Bøkene er alle registrert i biblioteksystemet Mikromarc og søkbare via Hallingdalsbiblioteka.

Arkivalia

Hallingdal Museum har ca. 30 hyllemeter arkivmateriale, der ca. halvparten er privatarkiver. Ingenting er digitalisert.

Magasiner og konserveringstjenester

Avdelingen på Nesbyen har klimakontrollert magasin. Dette har enkel adkomst, gjenstandene er lette å finne og lett tilgjengelige, men det er ikke tilrettelagt for evakuering i

en krisesituasjon. I tillegg benyttes lokaler i et administrasjonsbygg, og et kommunalt gjenstandsmagasin på Ål. Sistnevnte driftes ikke av Buskerudmuseet.

Magasinene er i varierende grad tilfredsstillende og det er ønskelig med en gjennomgang. Det foreligger ingen planer om utbedring eller nybygging av magasiner ved Hallingdal Museum, og det er aktuelt å knytte seg opp til felles magasin- og konserveringstjenester.

Det er to deltidsstillinger knyttet til samlingsforvaltning, men de strekker på ingen måte til. Tekstil forvaltes tilfredsstillende, men for de øvrige gjenstandsgruppene del preges samlingsforvaltningen av nødløsninger.

Friluftsmuseet i Nesbyen rommer alene ca. 30 000 gjenstander. Gjenstander som oppbevares i gamle hus er utsatt for skadedyr. Det er observert angrep. Gjenstander i magasin er for øvrig ikke vurdert å være utsatt for ytre påvirkninger eller interne rutiner knyttet til renhold. Det finnes rutiner for å ivareta brannsikkerheten og risiko for tyveri.

Samlingenes tilstand er ikke vurdert, men det er åpenbare behov for konserveringstiltak. Hallingdal Museum består av seks ulike museer med ulik grad av oppbevaringsfasiliteter for gjenstander. Spesielt er det utfordrende for gjenstander av lær, skinn, tekstil.

Krøderbanen

Krøderbanen er en levende museumsjernbane og et kulturminne som forteller om Buskeruds sterke trelast- og industrihistorie. Banen er en av de eldste i Norge, åpnet i 1872. Hensikten var å skaffe forbindelse mellom Hallingvassdraget og Drammen. Jernbanen var en utpreget godsbane og fraktet tømmer fra Hallingdal og fra skogene langs banen. Mye av tømmeret ble eksportert, særlig til England, eller ble til papirmasse på en av de mange papirfabrikkene langs Drammenselva. I siste halvdel av 1900-tallet avtok aktiviteten på banen, i takt med fløtingen og industrien langs elva. I 1986 besluttet Stortinget at Krøderbanen skulle bevares for ettertiden som museumsjernbane, og Krøderen stasjon ble fredet. Anlegget eies i dag av Stiftelsen Krøderbanen og forvaltes av Buskerudmuseet, i samspill med blant annet Norsk Jernbaneklubb og et stort frivillig apparat.

Gjenstander

Krøderbanens gjenstandssamling er i stor grad uregistrert, men anslås å være relativt liten. Museet besitter en del møbler, inventar og andre gjenstander tilknyttet jernbanedrift, særlig fra passasjervogner. Mesteparten av dette er utstilt eller oppbevart i bygningene rundt Krøderen stasjon.

Rullende materiell utgjør den sentrale delen av samlingen, og teller omtrent 200 enheter. Disse er med få unntak registrert og publisert på nett. Vognene forvaltes av Stiftelsen Krøderbanen, men er i hovedsak deponert fra Norsk Jernbanemuseum og fra Stiftelsen Norsk Jernbanearv. Det tilkommer en betydelig mengde reservedeler og annet materiale som benyttes til vedlikehold av vognene, uten at disse regnes som egentlige samlingsobjekter.

Bygninger

Omtrent 30 kulturhistoriske bygninger. Disse er spredt langs jernbanen, som strekker seg over 26 km fra Vikersund til Krøderen, og omfatter stasjonsbygninger, vognhaller og ulike driftsbygninger. Den største konsentrasjonen finnes ved Krøderen stasjon, med 12 bygninger fra perioden 1872–1908. Det er også stasjonsbygninger ved Snarum og Sysle.

Bygningsmassen er generelt godt vedlikeholdt. De største vedlikeholdsmessige utfordringene er knyttet til jernbanesporet, hvor spesielt utskiftning av sviller er kostnadskrevenende. Krøderbanen disponerer et moderne teknisk verksted samt to vognhaller ved Kløftefoss.

Foto

Fotosamlingen er uregistrert, men består mest av nyere foto.

Bøker/periodika

En del eldre bøker samt faglitteratur oppbevares i kontorbygningen ved Krøderen stasjon. Ingen ting av dette er registrert.

Magasiner og konserveringstjenester

Krøderbanen er Buskerudmuseets eneste jernbaneanlegg, og forvaltningsbehovet er følgelig annerledes enn ved de øvrige kulturhistoriske avdelingene. Behovet er primært rettet mot lagring, vedlikehold og konservering av rullende materiell. I dag står de fleste vognene under åpen himmel og er utsatt for slitasje av vær og vind. Ved Kløftefoss har 12 vogner fått plass i lukket vognhall. I tillegg står 15 vogner under tak, noe som utgjør ca. 400 meter skinnespor under tak. Det er estimert et ytterligere behov for minst 300 meter, men helst en kilometer, spor under tak.

Den betydelige mengden av reservedeler er lagret enten i godsvogner eller under åpen himmel. Disse burde også vært oppbevart under tak.

Labromuseene

Labromuseene er et teknisk-industrielt anlegg, som også formidler kunst- og kulturhistorie. Labro er et gammelt industriområde, hvor det ble drevet sporadisk gruvedrift fra 15- til 1700-tallet. I 1872 ble fosserettighetene kjøpt av private interessenter og Labro Træsbliberi ble etablert. Rundt 1900 sysselsatte sliperiet omkring 100 mann og var et av landets største. I 1908 inngikk Labro Træsbliberi avtale med Drammen kommune om å bygge Labro kraftstasjon for å forsyne distriktet med elektrisitet. Kraftstasjonen stod ferdig i 1910. Anlegget ble senere overtatt av Drammen kommune og var i drift frem til Skollenborg kraftstasjon overtok produksjonen på 1980-tallet. I de påfølgende årene ble Labro kraftstasjon brukt til flomkraftverk, frem til kraftverket ble stengt høsten 1993. Vassdragsmuseet Labro åpnet i lokalene sommeren 2000.

I tillegg til Vassdragsmuseet, innbefatter Labromuseene også Numedalslågens fløtningsmuseum, som er lokalisert i damhuset til Labro kraftstasjon og Norsk Vegmuseum. Labro holder til i bygninger som ble oppført av tresliperiet og tilflyttede vegvesen-bygninger.

Vegmuseet tilhører og drives av Statens Vegvesen Region Sør, men med en samarbeidsavtale med Vassdragsmuseet, som innebærer at Vassdragsmuseets omvisere også viser frem vegmuseet for publikum i sommersesongen.

Gjenstander

Avdelingen driver ikke aktiv innsamling. Gjenstandene på avdelingen er enten innlånt fra museer utenfor Buskerudmuseet eller tilhører Stiftelsen Lågdalsmuseet med avdeling Vassdragsmuseet Labro (se avsnitt om Lågdalsmuseet).

Bygninger

Labromuseene har forvaltningsansvar for fire bygninger: Labro kraftstasjon, damhuset, langbrakkka og melkebu. Bygningene eies av Glitre Energi. To av disse, langbrakkka og melkebu, fremleies til Vegmuseet. Området omfatter også andre bygninger, blant annet Labro Galleri og Labrokafeen, men disse inngår ikke i museets drift. En tømmerenne som opprinnelig var over 2200 meter lang er i dårlig forfatning, men hovedsakelig intakt. Den er en viktig del av kulturmiljøet, men heller ikke en del av museets forvaltningsansvar.

I henhold til leieavtalen har Labromuseene ansvar for alt utvendig og innvendig vedlikehold av de bygningene museet disponerer. Avtalen er for tiden under reforhandling.

Mange av bygningene på området stammer fra perioden 1872-1900. Labro kraftstasjon er en teglsteinsbygning i nyrenessansestil, tegnet av arkitekt Herman Major Backer. Det opprinnelige bygget fra 1910 ble utvidet i 1920 og 1926. Samlet grunnflate er rundt 1000 m². Maskinhallen er 57 m lang, 13 m bred og 12 m høy under taket. Kraftstasjonen er bygd over en kanal hvor det renner vann året rundt. Museet har ikke økonomi til å varme opp bygget, noe som medfører store drifts- og vedlikeholdsmessige utfordringer.

Damhuset er bygd over fordelingsbassenget til Labro kraftstasjon og var ferdig oppført i 1925. Det er oppført i bindingsverk i nyklassisistisk stil med valmtak med svai, også kalt «Kinavipp». Bygningen er tegnet av drammensarkitekten Christian Fredrik Arbo.

Foto

Museet har 24 bilder knyttet til tresliperiet og Labro kraftstasjon. Alle er digitalisert.

Film/lyd

Sammenfaller med Lågdalsmuseets samling (se eget avsnitt).

Bøker/periodika

Sammenfaller med Lågdalsmuseets samling.

Arkivalia

Sammenfaller med Lågdalsmuseets samling.

Magasiner og konserveringstjenester

Siden Labromuseenes samling eies av samme stiftelse som Lågdalsmuseets, gjelder de samme hensyn som for disse. Av gjenstandene som oppbevares på Labro anslås 75% å være

oppbevart under utilfredsstillende forhold. Dette skyldes at bygningene er uoppvarmet, og nærheten til vann fører til høy luftfuktighet.

Lauvlia

Lauvlia var hjemmet til kunstneren Theodor Kittelsen (1857–1914), hvor han bodde med sin familie mellom 1899 og 1909. Eiendommen var deretter eid av flere ulike familier, og åpnet som museum i 1995. Siden 2014 eies Lauvlia av Stiftelsen Kunstnerhjemmene i Sigdal. Hovedhuset med Kittelsens atelier er i stor grad tilbakeført slik det var da kunstneren bodde her, og både ute og inne finnes Kittelsens egne utskjæringer og malte motiver. Eiendommen er i dag det mest personpregede minnesmerke etter den folkekjære kunstneren, og ble tildelt Olavsrosa av Norsk Kulturarv i 2015.

Gjenstander

Gjenstandssamlingen består av rundt 300 registrerte gjenstander, primært møbler, innbo og bøker fra Kittelsens hjem, samt tegninger og andre kunstneriske produksjoner av kunstneren. En del av inventaret er anskaffet som rekvisitter. Disse er ikke autentiske for huset, men komplementerer interiørene.

Bygninger

Lauvlia består av 7 bygninger: Hovedhuset, stabbur, vedskjul, bryggerhus, hønsehus, utedo og båthus. Hovedhuset fremstår som velbevart og i relativt god teknisk stand. I 2012 ble taket skiftet og bygningen malt utvendig. En del vinduer har behov for restaurering. Kjøkkenet, samt to kott er ennå ikke blitt historisk tilbakeført. Hovedhuset har installert sprinkleranlegg, samt brann- og innbruddsalarm.

Uthusbygningene har behov for restaurering i ulik grad. Dette gjelder særlig grøfting og tiltak for å hindre råte ved bakkenivå. Det vil snart være nødvendig å male alle bygningene. Hovedhuset og bryggerhuset rengjøres årlig, de øvrige bygningene ved behov. I dag brukes hovedbygningen til utstillingsformål, mens de øvrige bygningene tjener som lager- eller til besøksaktiviteter.

Foto

Arkivet rommer en del eldre foto av Lauvlia og familien Kittelsen.

Bøker/periodika

Kittelsen var en produktiv illustratør og bokkunster, og en rekke av kunstnerens arbeider inngår i samlingen. I tillegg har deler av Inga og Theodor Kittelsens bibliotek blitt tilbakeført. Anslagsvis dreier det seg om 200 bøker til sammen. Lauvlia har i tillegg rundt 5 hyllemeter med faglitteratur.

Arkivalia

Arkivet fyller omkring 5 hyllemeter og omfatter blant annet dokumenter overlevert fra Kittelsens etterkommere.

Magasiner og konserveringstjenester

Lauvli har mangel på oppbevaringsplass og nær sagt alt av gjenstander, bøker og arkivalia oppbevares i hovedbygningen. Oppbevaringsforholdene er ikke å betrakte som tilfredsstillende, og det er behov for konservering av flere gjenstander. Imidlertid danner huset og samlingen et kulturmiljø, som vil forringes dersom gjenstander flyttes til et fellesmagasin.

Lågdalsmuseet

Lågdalsmuseet er et kulturhistorisk distriktsmuseum for Kongsberg, Sandsvær og de tre Numedalskommunene Flesberg, Rollag og Nore og Uvdal. Museet ble grunnlagt i 1924, og hadde de første årene tilhold i Sølverkets gamle smeltehytte hvor Norsk Bergverksmuseum holder til i dag. I 1928 flyttet museet til den gamle bergembetsmannsgården Glitre på østsiden av Nybrufossen. Her ble tre omliggende løkker etablert som friluftsmuseum. Den første bygningen som ble flyttet hit var tingstua fra Røysland i Uvdal i 1928. Friluftsmuseet omfatter i dag flere miljøer med bebyggelse fra byen og distriktet, og har en rekke utstillinger og aktiviteter gjennom året. Hovedbygningen rommer flere faste utstillinger, blant annet av folkekunst og folkedrakter, kunsthåndverk, butikker og verksteder.

Gjenstander

Lågdalsmuseet har en anslått samling på godt over 50 000 gjenstander. Av disse er over 25 000 gjenstander registret i protokoller og ulike typer skjemaer. Totalt er 7656 tilfredsstillende registrert i PRIMUS og 369 publisert på Digitalt museum. Samlingen teller også 360 kunsthistoriske gjenstander. 240 av de gjenstandene som er publisert på Digitalt museum er kunsthistoriske. Museet klarer pr. i dag å registrere nyinntak, men har et meget stort etterslep på tidligere inntak. Mye er dessuten svært mangelfullt registrert og bør nyregistreres.

Samlingene er varierte og gjenspeiler Lågdalsmuseets rolle som et museum for bygde- og bykultur, med gjenstander i de fleste materialer. Av spesialiserte samlinger kan nevnes flere verksteder utstilt i hovedbygningen, blant annet et fanemakerverksted og et gjørtlerverksted. Lågdalsmuseet er Norges eneste spesialmuseum for briller og optikk. Bare optikksamlingen teller et sted mellom 15.000 og 20.000 gjenstander. Mye av dette er fortsatt ikke registrert eller digitalisert. Ingen av de ansatte ved Lågdalsmuseet har spesialkompetanse på optikk, og avdelingen driftes derfor gjennom et samarbeid med en gruppe pensjonerte optikere i foreningen «Gammeloptikkens venner».

Samlingene eies av Stiftelsen Lågdalsmuseet med avdeling Vassdragsmuseet Labro (se eget avsnitt). Det meste av gjenstandssamlingen på Labro har også Stiftelsen Lågdalsmuseet med avdeling Vassdragsmuseet Labro som eier, og gjenstandene er formelt utlånt av Lågdalsmuseet.

Bygninger

Museumsanlegget består av 37 bygninger. Dette omfatter en brannsikret hovedbygning innviet i 1980 som huser resepsjon, utstillingslokaler, kontorer, bibliotek, flere magasin og lagerrom, snekkerverksted, storsal og kjøkken. De øvrige bygningene i friluftsmuseet er

gruppert som en «Kongsberggate» ved gamle Glitre gård, et Sandsværtun, et Flesbergstun, et Rollagtun og et Nore- og Uvdaltun. Ingen av bygningene er digitalisert, men de fleste er SEFRAK-registrert og godt dokumentert. Bygningsmassen er variert, med bygninger fra by- og bygdemiljø. Rundt halvparten er eldre tømmerbygninger fra bondekulturen.

Det har vært registrert angrep av borebiller i flere tømmerbygninger. Tidligere muggangrep på møbler i bygninger i Kongsberggata er borte etter at det ble satt på varme på vinterstid. Noen bygninger har stort etterslep på takvedlikehold og har hatt taklekkasjer, men disse har blitt fortløpende utbedret. Enkelte tak må likevel byttes i sin helhet i løpet av få år hvis ikke vegger, gulv og interiør skal få varige skader. Det er også ønskelig å tilbakeføre flere torvtak til opprinnelig taktype i trevirke.

Foto

Ca. 650 fotografier. Ingen av dem er digitalisert, men mange er registrert. Mange av fotografiene er en del av større samlinger eller et interiør, som f. eks. interiørene etter komponist Halvdan Cleve, lærer Helene Semb og søstrene Helliksen.

Film/lyd

Lågdalsmuseet har fire filmer, blant annet Numedalsfilmen fra 1920-tallet og en Kongsberg-film fra 1950-tallet. Disse filmene ble digitalisert i 2017 gjennom et samarbeidsprosjekt med 3600.no, Kongsberg kommune og Krona kino.

Bøker/periodika

Lågdalsmuseet har et stort og innholdsrikt bibliotek med mye kunst, kultur- og lokalhistorisk litteratur. Bøker og tidsskrifter blir fortløpende registrert i protokoller, men ikke i PRIMUS.

Arkivalia

Museet har ca. tre hyllemeter med arkivalia. Mye av dette knytter seg til museet egen historie og virksomhet gjennom snart 100 år. I tillegg har museet arkivmateriale etter lokalhistoriker Sæmund Wulfsberg fra Sandsvær og Krokmoen fra Flesberg. Materialet er ikke digitalisert.

Magasiner og konserveringstjenester

Lågdalsmuseet har forholdsvis god utstillingsplass, og mange av gjenstanden er utstilt i hovedbygningen eller i bygninger i Kongsberggata og Numedalstunene. Dette gjelder blant annet museets folkekunstsamling, kunsthåndverk, stilhistoriske interiør, verksteder og butikker. De utstilte gjenstandene i hovedbygningen har jevnt over gode oppbevaringsforhold, men det bør likevel tas en gjennomgang med tanke på at utstillingene utgjør museets «største magasin». Det bør installeres luftmålere i utstillingslokalene i 2. etasje og magasinene i begge etasjer.

Bygninger som benyttes i ulike typer formidlingsopplegg vaskes hver vår og høst, og etter behov. Magasin og lager renholdes også etter behov.

Lågdalsmuseet har et hovedmagasin med rullereoler, et tekstilmagasin og et bomberom (magasin 2) som også benyttes som magasin. I rullereolene er gjenstandene oversiktlig

plassert men ikke konsekvent systematisert eller ordnet etter tilretteleggingssystemet Outline-systemet for museum og arkiv. En del gjenstander er plassert på gulvet som følge av plassmangel. Museet har konkrete planer om å flytte disse opp i høyden. I magasin 2 (bomberom) er det uryddig, men forholdsvis oversiktlig. Her er mye plassert på gulvet på grunn av plassmangel.

Magasinene i første etasje i hovedbygningen har generelt for høy luftfuktighet, og det er satt inn luftavfuktere som tømmes regelmessig. Luftfuktigheten ligger vanligvis mellom 50 og 70% avhengig av værforholdene ute. Museet vurderer å gjøre flere tiltak for å redusere luftfuktigheten i hovedmagasinet. Det har vært tilfeller av muggangrep på vegger og lærgjenstander tidligere, men dette problemet har blitt borte etter at museet oppgarderte ventilasjonsanlegget for noen år tilbake.

Museet har et eget tekstilmagasin i 2. etasje som også benyttes som fotoatelier. Tekstilene er pakket inn i syrefritt papir og lagt i syrefrie esker eller oppbevares i klesskap. Museet har en stor samling med faner som oppbevares i trekasser eller spesialsydde lærrettsposer. I januar 2019 ble det oppdaget møll på tekstilmagasinet, og tiltak for å hindre skader på tekstilene er iverksatt.

Det trengs ingen omfattende gjennomgang av magasinene i hovedbygningen, men det er et stort ønske om å flytte en del gjenstander til et fellesmagasin, spesielt fra hovedmagasinet, tekstilmagasinet og bomberommet. Dette gjelder blant annet våpen, rokker, barnevogner, radioer, tekstilredskaper, hesteutstyr m.m. Deler av samlingen er tilstandsvurdert og enkelte gjenstander trenger snarlige konserveringstiltak.

Mange gjenstander oppbevares i driftsbygninger, i uthus og på loft. Her er oppbevaringsforholdene langt fra optimale, og flere av lokalene ønskes frigjort til utstillinger og annen type formidling. Gjenfinning og tilgang til gjenstander er til dels problematisk, men med store variasjoner fra bygg til bygg. Det er ikke tilrettelagt for evakuering. Sikkerhet for brann og tyveri er ikke tilfredsstillende i disse bygningene bortsett fra på gamle Glitre gård. Det har også vært registrert fugler og mus i enkelte av disse bygningene.

En del gjenstander som i dag oppbevares i uthus og andre bygninger i friluftsmuseet bør avhendes eller kasseres.

Nøstetangen Norsk Glassmuseum

Nøstetangen norsk glassmuseum ble etablert i 1998 med formål «å fremme og synliggjøre Nøstetangen Glasværk 1741-77 som kulturarv». Fra 2010 har museet utvidet sin virksomhet til også å formidle øvrig norsk småglassproduksjon fra 1741 fram til i dag. Initiativtaker var foreningen Nøstetangen Glasværks Venner (etablert 1994) og Stiftelsen Nøstetangen norsk glassmuseum (etablert som Stiftelsen Nøstetangen Glasværk i 1996). Museet er lokalisert i Den gamle sorenskrivergården i Hokksund. I sorenskrivergårdens stall er det etablert ei glasshytte som drives av ekstern eier. Det er i de senere årene lagt stor vekt på at glasshytta og museet skal fremstå som en enhet for de to virksomhetenes besøkende, blant annet gjennom å videreutvikle samarbeidet slik at også levende håndverkstradisjoner kan formidles som et supplement til Nøstetangen norsk glassmuseums egne utstillinger.

Gjenstander

Museets samling består av ca. 800 gjenstander. Omkring 490 glass er deponert av Øvre Eiker kommune. Øvrige gjenstander er delvis eget eie, delvis innlånt fra privatpersoner. Samlingen er ikke registrert tilfredsstillende og kun delvis fotografert. Ingenting er digitalisert. De fleste gjenstandene står utstilt.

Bygninger

Museet forvalter tre bygninger: Den gamle sorenskrivergården fra 1904 og tilhørende stallbygning. I 1974 ble det oppført et tilbygg med mellomgang til hovedbygningen. Eiendommen med bygninger og 12 mål tomt ble kjøpt i 1997 i nært samarbeid med Øvre Eiker kommune. Eiendommen eies i dag i sin helhet av Stiftelsen Nøstetangen norsk glassmuseum.

Foto

Ca. 200 fotografier av Nasjonalmuseets samling av glass fra Hurdal og Gjøvik Verk.

Film/lyd

To multimediapresentasjoner av Nøstetangen Glasværks historie og om gravøren Heinrich Gottlieb Köhler vises for publikum. En tredje multimediapresentasjon Ib Olufsen Weysse modellbok fra 1763 finnes på en eldre pc. Denne har ikke vært tilgjengelig grunnet tekniske og rettighetsmessige spørsmål. Museet har også visningsretten til en film som viser i detalj hvordan Nøstetangen-pokalen Rex lages.

Bøker/periodika

Museet har en mindre samling bøker og småtrykk, ca. 8 hyllemeter. Samlingen er delvis ordnet etter Deweys desimalklassifikasjon.

Arkivalia

Eldre arkivmateriale, ca. 6 hyllemeter med regnskap og referater, oppbevares i fuktig kjellerlokale. Museet har også bygget opp en database om slektsforskning i tilknytning til glassblåserfamilier som kom til Nøstetangen fra Tyskland og England.

Magasiner og konserveringstjenester

Det ble installert fire nye utstillingsskap i 2018, men utstillingsmontrene er fremdeles svært fulle. Gjenstander som ikke står utstilt har ikke tilfredsstillende magasinforhold. Utstillingsarealene er utsatt for til dels store temperatursvingninger og sollys i sommermånedene.

Portåsen

Portåsen er et kultursenter i Mjøndalen, beliggende på gården som var dikteren Herman Wildenveys (1885–1959) barndomshjem. Siden 1998 har den frivillige foreningen Portåsens Venner sørget for å holde gården i en forfatning som har gjort det mulig å gjennomføre periodiske kulturarrangement for allmennheten. Høsten 2009 ble Stiftelsen Portåsen

dannet, samtidig som Portåsen formelt ble overtatt fra slektninger av Herman Wildenvey. Stiftelsen er en alminnelig, ideell stiftelse. Portåsen arrangerer utstillinger og ulike kulturelle arrangementer gjennom året.

Bygninger

Portåsen omfatter tre bygninger. Låven (1800-tallet) er restaurert og ombygget til utstillings- og flerbrukslokaler. Våningshuset (ca. 1910) huser i dag kafe og poesibibliotek, med en kunstnerleilighet under utvikling i annen etasje. Bryggerhuset (ca. 1910) rommer en nyrestaurert bakerovn og et aktivitetsrom. I tillegg finnes et toalettbygg oppført i 2010 og en utescene ferdigstilt i 2016.

Gårdstunet gir rom for en staudesamling med 48 sorter. Utvalget av planter kommer fra Botanisk hage i Oslo, omliggende gårder og Lier bygdetun. Urtehaven inneholder en samling spiselige planter og krydderurter som har vært vanlige i området rundt Portåsen de siste 200 år. I utkanten av tunet drives en bigård med fem bifolk i samarbeid med Eiker birøkterlag.

Film/lyd

Portåsen besitter noe film- og lydmateriale.

Bøker/periodika

En mindre og hovedsakelig moderne boksamling.

Arkivalia

Noe arkivmateriale.

Magasiner og konserveringstjenester

Oppbevaringsforholdene anses akseptable.

Ringerikes Museum

Ringerikes Museum er et kulturhistorisk museum for de to kommunene Hole og Ringerike. Museet ble grunnlagt i 1923, og har siden 1960-tallet hatt tilhold i Norderhov gamle prestegård utenfor Hønefoss. Prestegården stammer fra 1600-tallet og forbindes særlig med prestefruen Anna Colbjørnsdatter og hennes rolle under den store nordiske krig. Museets faste utstillinger omfatter prestegårdshistorie, krigshistorie og en utstilling rettet mot eventyrsamleren og dikterpresten Jørgen Moe. Det var på Norderhov prestegård Asbjørnsen og Moe møttes for første gang, som elever ved presten Størens artiumsforberedende kurs. Ringerikes Museum huser også Buskerud fylkesfotoarkiv (se eget avsnitt).

Gjenstander

Samlingen anslås å romme omkring 10.000 gjenstander, hvorav om lag tre fjerdedeler er manuelt registrert og 1706 registrert i Primus. Mange gjenstander dokumenterer den gamle bondekulturen, som sleder, vogner, kister, arbeidsredskaper, husgeråd og noe tekstil. Museet har omkring 500 gjenstander etter Jørgen Moe, som møbler, malerier, bilder, bøker og håndskrevne brev. Utstillingen om 2. verdenskrig inneholder en rekke våpen, uniformer og annet krigsmateriell. Av en samling bestående av 18 ikoner fra Hellas, Baltikum og

Russland er de eldste datert til 1400-tallet. Museet har en meget streng politikk for nyervervelser.

Bygninger

Ringerikes Museum eier fire bygninger. Hovedbygningen er i oppført i ulike faser mellom 1635–1892, og har to etasjer i tillegg til loft og kjeller. Grunnflaten er noe over 400 m². Bygningen rommer kontorer, samtlige utstillinger og noe av magasinplassen. Den såkalte Munkestua (1700-tallet) har to etasjer og en grunnflate på 70 m². Den brukes i sin helhet til magasin. Det samme gjelder Stabburet (ant. 1800-tallet), med to etasjer og en grunnflate på omkring 100 m². Et annet, mindre stabbur har en grunnflate på ca. 8 m² og står i dag tomt.

Hovedbygningen er etter forholdene i relativt god teknisk stand, men mye av den står uoppvarmet på vinterstid. Øvrige bygninger er uoppvarmet, og stabburet er uten innlagt strøm.

Foto

Museets fotosamling inngår i Buskerud fylkesfotoarkiv (se eget avsnitt).

Bøker/periodika

Boksamlingen utgjør omkring 53 hyllemeter. Disse er fordelt på museets eget bibliotek med omkring 13 hyllemeter historisk og lokalhistorisk litteratur, samt 37 hyllemeter med litteratur i prestegårdsutstillingen. Dette er tidligere tiders presters egen litteratur, som religiøse verker samt oppbyggelige verker og historiske bøker. Til dette tilkommer 3 hyllemeter med bøker fra Jørgen Moes hjem.

Arkivalia

Museet har omkring 20 hyllemeter med arkivmateriale. Dette spenner fra enkeltprotokoller til ca. 6 hyllemeter etter Ringerikes nikkelverk.

Magasiner og konserveringstjenester

Samlingen er i sin helhet lagret i kulturhistoriske bygninger, i stor grad uten tilfredsstillende klima- og sikkerhetssystemer. Skadedyr er ikke registrert, men rommene er i hovedsak uoppvarmet og gjenstandene er utsatt for svingninger i temperatur og luftfuktighet. Det er grunn til å mistenke at enkelte gjenstander er utsatt for mugg og råte. Lagringsplassen er generelt uoversiktlig.

I tillegg til egne bygninger disponerer Ringerikes Museum oppbevaringsplass på tre lokaliteter i distriktet. Til sammen utgjør dette omlag ca. 400 kvm. magasinplass, hvorav kun 20% anses å være tilfredsstillende.

Buskerud fylkesfotoarkiv

Buskerud fylkesfotoarkiv ble opprettet i 1982 etter vedtak i fylkestinget, med oppstart i 1988. Fotograf Johan Brun ble ansatt som fotokonservator i 1989. Han hadde på frivillig basis startet fotoregistrering i flere kommuner. Dette ble starten på fylkesfotoarkivets arbeid med kommunale bildesamlinger. Etter ønske fra museet ble fotoarkivet lagt til Ringerikes

Museum. I 1977 ble sekretariatet for fotoregistrering opprettet av Kirke- og undervisningsdepartementet som et statlig ledd i det profesjonelle fotobevaringsarbeidet. Samtlige fylker hadde da planer for bevaring og de fleste hadde ansatte til arbeidet. Buskerud Fylkesfotoarkiv er en ansvarsinstitusjon i det fylkeskommunale fotobevaringsarbeidet og en fellestjeneste ved Buskerudmuseet. Arkivet deler lokaler med Ringerikes Museum på Norderhov gamle prestegård ved Hønefoss.

Gjenstander

Buskerud fylkesfotoarkiv har en mindre samling av fotorelaterte gjenstander. Størsteparten utgjøres av en samling på omkring 50 registrerte kameraer.

Bygninger

Ingen egne bygninger, men deler lokaler med Ringerikes Museum (se eget avsnitt).

Foto

Fylkesfotoarkivet er anslått å romme ca. 240 000 fotografier i ulike teknikker. Dette inkluderer en reposamling på ca. 90 000 fotografier og ca. 70 000 glassplatenegativer og unike fotografiske avtrykk. Kun 22 500 objekter er digitalisert og 5887 objekter er registrert i Primus. Materialet går tilbake til 1840-årene, og spenner fra tidlige fototeknikker som daguerreotypi og ambrotypi til moderne digitalt fotografi. Fylkesfotoarkivets tjenester omfatter alle typer fotografering for Buskerud fylke, Buskerudmuseet og andre museer i fylket. Samlingen vokser kontinuerlig.

Materialet er omfattende, og følgende samlinger har særlig prioritet:

- *Kommunale bildesamlinger*, omfattende bilder som er reprofotografert fra private samlinger, er i stor grad kommet inn etter offentlige fotoregistreringer. Dette utgjør rundt 60 000 negativer som er lagret i fylkesfotoarkivet eller i den enkelte kommune. De fleste kommuner digitaliserer i dag sine egne bildesamlinger.
- *Glassnegativer* utgjør omkring 60 000 negativer, hovedsakelig portretter fra perioden 1860–1920. Mye av materialet stammer fra større privatsamlinger etter profesjonelle fotografer i fylket. Den største av disse er samlingen etter fotografene Adolf og Margit Johansen, med rundt 25 000 glassnegativer. Dette materialet er ikke ordnet.
- *Unikaer* som tintype og daguerreotypi fra 1840- og 50-årene teller omkring 30 stk. Dette regnes som en stor samling.
- *Positiver* i form av løse bilder og album fra 1860-årene til i dag utgjør flere samlinger, blant annet flyfoto fra Fjellanger Widerøe, ca. 4000 foto fra Follum fabrikk og ca. 85 000 fargenegativer fra Ringerikes blad. Ellers kan nevnes Thaulow-samlingen med bilder fra Sandefjord- og Modum Bad, og materialet etter amatør fotografene Gullok Rua og Gudrun Birch Reichenwald.
- *Dokumentarisk gjenstandsfotografering* for museer i Buskerud utgjør flere tusen analoge og digitale fotografier.

Film/lyd

Noe filmmateriale finnes.

Bøker/periodika

Lite utover faglitteratur.

Magasiner og konserveringstjenester

Buskerud Fylkesfotoarkiv har ingen tilfredsstillende magasiner. Objekter oppbevares hovedsakelig i tømmerbygningene på Ringerikes Museum, uten klimakontroll. De fleste negativene er rensset, registrert og emballert i syrefritt materiale.

I tillegg til fysiske magasiner er det behov for digitale lagringsmuligheter. Over 50 000 filer er lagret på flere eksterne harddisker uten mulighet for samsøk. Det mangler backup-løsninger. Sikkerhetskopiering og lagring i henhold til nasjonale normer krever store bildefiler, som byr på vanskeligheter med nåværende teknisk utstyr. Fylkesfotoarkivet er den eneste ansvarsinstitusjonen for fotobehandling i Norge som mangler sikker lagring og godkjente magasiner.

Sigdal Museum - Folkemusikksenteret i Buskerud

Sigdal Museum - Folkemusikksenteret i Buskerud er et kulturhistorisk museum og kompetansesenter for folkemusikk. Museet har fylkesmandat som distriktsmuseum for kommunene Sigdal, Modum og Krødsherad, samt for bevaring- og formidling av folkemusikk i hele Buskerud fylke. Museets historie strekker seg tilbake til 1920-årene og åpnet for publikum i 1944 under navnet Sigdal og Eggedal Bygdemuseum. I 2001 ble museet konsolidert med Folkemusikksenteret i Buskerud. Avdelingen omfatter i dag museumsområdet i Prestfoss, hvor folkemusikksenteret også ligger, og det industrielle kulturminnet Eggedal Mølle. I tillegg forvalter museet husmannsplassen Dalen i Sigdal.

Gjenstander

Sigdal Museums egen samling omfatter 7300 journalførte objekter, i tillegg til omkring 500 gjenstander som er deponert eller registrert med midlertidig inventarnummer. I tillegg til den egne samlingen forvalter museet Tveitensamlingen med rundt 6000 gjenstander (se eget avsnitt). Gjenstandssamlingen er i all hovedsak registrert og påsatt inventarnummer, men den er ikke digitalisert.

Gjenstandssamlingen er en typisk, eldre kulturhistorisk samling. Hovedsakelig består den av gjenstander fra 16-1900-tallet, med vekt på førindustriell jordbrukskultur. Det finnes gjenstander i de fleste materialer, særlig tre, metall og tekstil. Samlingen har relativt få møbler, men mange eldre jordbruksredskaper, vogner og maskiner. De fleste mindre gjenstander oppbevares i eget magasinbygg, mens store gjenstander er plassert i bygninger på museumsområdet og til dels hos privatpersoner i distriktet. Det er et stort behov for å kartlegge eierskap og lokalisere objekter.

Folkemusikksenterets samling er først og fremst rettet mot arkiv og lydspor. Gjenstandssamlingen består mest av instrumenter til bruk for utøvende musikere.

Bygninger

Museet har i dag forvaltningsansvar for 30 bygninger fordelt på tre lokaliteter:

1. Museumsområdet i Prestfoss, med 16 bygninger, utgjør Sigdal Museums og Folkemusikksenterets egen bygningssamling. Foruten magasinbygningen fra 1979 er det snakk om historiske tømmerbygninger fra 15-1900-tallet. 5 bygninger på friluftsmuseet er fredet. En bygning er demontert og står lagret på museumsområdet. Tilstanden på denne er ukjent, men antas å være dårlig.
2. Eggedal Mølle med 10 bygninger. Disse inngår i Tveitensamlingene (se eget avsnitt).
3. Dalen husmannsplass i Sigdal med fire bygninger. Denne inngår ikke i samlingen, men museet har forvaltningsansvar for stedet i henhold til eldre leieavtale som utløper i 2023.

De fleste bygninger på museumsområdet har etterslep på vedlikehold grunnet manglende ressurser og personale over mange år, noe som har resultert i til dels alvorlige skader. Eksempelvis kan nevnes råte i taket på den fredede Berganstua, grunnet lekkasje. Dette er inntil videre dekket med plast. De fleste vinduer har prekært behov for restaurering. Bygningene mangler solskjerming og klimamåling.

Det er observert skader forårsaket av mugg, sopp, og skadedyr. De fleste bygningene har alarmanlegg.

Foto

Sigdal Museum og Folkemusikksenteret anslås å ha rundt 3-4000 fotografier i ulike teknikker, blant annet dias, daguerreotypier og glassplater. I Folkemusikksenterets samling er rundt 1570 foto digitalisert.

Film/lyd

Folkemusikkarkivet har ca. 16.042 registrerte lydopptak (musikk- og videoavsnitt), og et stort antall innsamlet materiale, anslått over 30.000 avsnitt totalt. Mer enn 20.000 avsnitt er og disklagret. Det meste av lydsamlingene er originale upubliserte opptak. En del gammelt verdifullt materiale på pathè- og 78-plater er blitt digitalisert takket være selvutviklet avspillingsteknikk. Samlingen omfatter de fleste innspillingsteknikker, fra voksrull til CD.

Bøker/periodika

Både Sigdal Museum og Folkemusikksenteret har samlinger av bøker, noter og periodika, og mye er uregistrert. Folkemusikksenterets bibliotek er stort sett registrert. For museets del er en stor del av boksamlingen registrert som gjenstander, og opptar samlet omkring en hel reol i magasinet. Mange av disse er nyere bøker med liten museal verdi.

Arkivalia

Det foreligger ingen komplett oversikt over arkivmaterialet, men arkivrommene utgjør i dag anslagsvis 50 kvm. Særlig Folkemusikksenteret har behov for mer plass og spesialiserte oppbevaringsmuligheter for eldre lydmateriale. Museets arkiv rommer blant annet arkivene etter historikeren Andreas Mørch, med bygdehistorie, målføre og stedsnavn. En del uregistrert arkivmateriale oppbevares i usikrede bygninger på museumsområdet.

Magasiner og konserveringstjenester

Magasinbygningen er fra 1979 og har i liten grad blitt modernisert. Magasinrommene utgjør omkring 100 kvm. fordelt på tre rom; hovedmagasinet er ca. 70 kvm. og utstyrt med reoler på skinner. Det er målt betydelige svingninger i temperatur og luftfuktighet. I enkelte tilfeller overstiger luftfuktigheten kritisk grense (70 %). Det er lite plass til å oppbevare gjenstander som er større enn at de kan legges i en hylle. Store gjenstander er derfor oppbevart i diverse kulturhistoriske bygninger på museumsområdet.

Magasinet er svært fullt, og mange gjenstander er pakket uforsvarlig. Eksempelvis kan nevnes at det meste av tekstilsamlingen er brettet og stablet i hyller. Det er behov for rask midlertidig sikring av deler av samlingene. Magasinet har heller ikke vært rengjort på mange år, og det har ikke vært rutiner for inn- og utføring av objekter for å begrense skadedyr. Det er en ubehagelig lukt i rommene.

Det var tidligere problemer med innsig av vann ved mye nedbør, men dette ser ut til å ha sluttet etter utbedringer av kjellermuren tidlig på 2000-tallet. Rommene virker tørre, men er ikke utstyrt med ventilasjonsanlegg utover ordinære lufterventiler. Det er registrert hvitt muggutslag på lærgjenstander og spor etter insekter i lokalene. Magasinet er ikke sonedelt, men rommene har brannalarm.

Eierstiftelsen arbeider med planer om å utvide og oppgradere bygningen, primært for å bedre og øke utstillingsfasilitetene. Imidlertid inngår en utvidelse av magasinet på kjellernivå som en del av planen.

Tveitensamlingene og Eggedal Mølle

Ekteparet Sigurd (1897–1982) og Esther Tveiten (1901–67) bygde opp en lokalhistorisk samling med tanke på et fremtidig bygdemuseum i Eggedal. Etter Sigurd Tveitens død ble samlingen testamentert til Sigdal kommune. I dag forvaltes den av Sigdal Museum, men eies av kommunen og har eget styre. I tillegg til gjenstandssamlingen omfatter Tveitensamlingene museumsområdet rundt Eggedal Mølle, en vandreven mølle fra 1912, som Sigurd Tveiten kjøpte i 1965. Eggedal Mølle er åpent i sommerhalvåret og drives som et levende, industrielt kulturminne.

Gjenstander

Omkring 6000 gjenstander er journalført og merket med inventarnummer. De oppbevares delvis på Sigdal Museum, dels på mølleområdet i Eggedal. En del gjenstander er oppbevart hos privatpersoner. Hovedsakelig består samlingen av gjenstander fra 17-1900-tallet knyttet til bygdesamfunn og jordbrukskultur.

Arveoppgjøret etter Sigurd Tveiten resulterte i en rettstvist hvor kommunen ble tilkjent samlingen etter høyesterettsdom. Det er behov for å avklare om det finnes juridiske heftelser for bruk og eventuell flytting av samlingen.

Bygninger

Eggedal Mølle omfatter 10 bygninger. Møllehuset og stallen er originale, de øvrige er tilflyttet. Disse omfatter blant annet en oppgangssag (ca. 1900), en bekkevern (1700-tallet)

og en skolestue (1800-tallet). Bygningene er generelt i god stand, takket være en aktiv og engasjert venneforening. Denne ordningen er ikke imidlertid ikke tilfredsstillende – området er svært vedlikeholdskrevende, og det er behov for en fast ansatt driftsansvarlig. Særlig mølla og oppgangssaga er sårbare og krever oppsyn året rundt. Det er behov for å utbedre blant annet vinduer og mindre råteskader på flere bygninger.

Foto

Samlingen omfatter noe fotomateriale, med ukjent registreringsstatus.

Bøker/periodika

Anslagsvis 3000 bind. Disse oppbevares delvis i skolestua på mølleområdet, delvis svært utilfredsstillende i bygninger på museumsområdet i Prestfoss.

Arkivalia

Et par hyllemeter oppbevares i arkivet på Sigdal Museum.

Magasiner og konserveringstjenester

De fleste gjenstandene oppbevares i magasinet til Sigdal Museum (se eget avsnitt). Eggedal Mølle har ikke eget magasin, og samtlige gjenstander oppbevares i kulturhistoriske bygninger, enten på lager eller som del av utstilling. Det foreligger planer om et besøkssenter for Trillemarka, med mulighet for å stille ut eller lagre gjenstandssamlingen der.

Veien kulturminnepark

Veien kulturminnepark ligger sentralt til på Ringerike, like nord for Hønefoss. Området er et gammelt maktsenter og omfatter et av Østlandets største gravfelt. Navnet Veien, som trolig betyr «helligdommen på enga» vitner om stedets lange rituelle betydning. Det første kartet over gravfeltet ble laget i 1847, med 150 avmerkede gravhauger. I overkant av 100 er bevart i dag. Gravfeltet er datert til yngre bronsealder og eldre jernalder, og er oppført på Norsk Kulturråds liste over høyt prioriterte kulturminner. Museet har det daglige ansvaret for skjøtsel i gravfeltet. Et av de største og mest særpregede jernalderhusene ble rekonstruert tidlig på 2000-tallet. Langhuset var 47 meter langt og stammet opprinnelig fra eldre romertid (0-200 e.Kr.). I 2009 åpnet et nytt museumsbygg med faste og skiftende utstillinger, butikk og kafe.

Gjenstander

Veien kulturminnepark har ingen egen gjenstandssamling. Gjenstandene i den faste utstillingen stammer fra hele Buskerud, men tilhører og er utlånt av Kulturhistorisk Museum i Oslo, som har det formelle ansvaret for arkeologiske funn fra Buskerud. Utstillingsfasilitetene tilfredstiller de krav Kulturhistorisk Museum fastsetter.

Bygninger

Veien kulturminnepark har to bygninger: Det rekonstruerte langhuset og museumsbygningen. Langhuset ble oppført omkring 2005, og er en stolpekonstruksjon med

en grunnflate på rundt 375 kvm. Det er bygget i leire, flettverk og tømmer. Bygningen er generelt vedlikeholdskrevende grunnet materialene. Taket ble skiftet i 2015. Langhuset brukes i dag til omvisninger, undervisning, foredrag og andre museale aktiviteter, i all hovedsak om sommeren. Museumsbygningen ble oppført i 2009 og er en betong- og stålkonstruksjon med en grunnflate på omkring 450 kvm. Det rommer kontorer, butikk, kafe, magasin og utstillingsarealer. Ventilasjon, oppvarming og belysning gjør det til noe kostbart og tungvint å drifte.

Bøker/periodika

Lite utover moderne faglitteratur.

Magasiner og konserveringstjenester

Det er ikke behov for magasinplass. Et uinnredet magasinrom benyttes i dag til oppbevaring, verksted, formidling, samt andre publikumsaktiviteter. Brann, klima- og tyverisikringen er tilfredsstillende.

Villa Fridheim

Villa Fridheim er et hovedverk i norsk historisme og en av landets mest imponerende trebygninger. Villaen er oppført i 1890-årene som landsted for trelasthandleren Svend Haug og hans familie. Huset ble drevet som pensjonat mellom 1912 og 1960, og tjente under krigen som rekreasjonssted for tyske offiserer. Etter at strengere brannvernforskrifter satte en stopper for pensjonatdriften på 1960-tallet, ble huset i mange år stående og forfalle. Takket være mye dugnadsånd og støtte fra blant annet Buskerud fylkeskommune og Riksantikvaren, åpnet Villa Fridheim i 1986 som eventyrmuseum.

Bygninger

Villa Fridheim ligger på Bjørnøya ved Krøderen. Anlegget består av fire bygninger: Hovedhuset og stabburet er begge tegnet av Herman Major Backer. I tillegg finnes et ishus og en utedo. Bygningene er omgitt av parkanlegg med spor etter den opprinnelige engelske parken. Her finnes et amfiteater og et moderne lysthus. Villaen og parken ble fredet i 2006.

Hovedhuset ble oppført mellom 1890–92, og stabburet noen år senere. Begge er tegnet i sveitserstil. Hovedhuset har en grunnflate på ca. 600 kvm. Med full kjeller, fire etasjer og tårn har den et bruksareal på over 2000 kvm. Huset har gjennomgående velbevarte, originale bygningsdeler som listverk, dører og brystninger. Det er registrert over 40 ulike profiler på listverket i huset. Huset har over 40 rom, hvor særlig trappehallen og festsalen i andre etasje er imponerende. Første etasje brukes i dag primært til utleie og kafedrift, i de øvre etasjene er det innrettet eventyrutstilling med ulike tablåer. Kjelleren rommer en temautstilling om eventyr, illustratører, informanter og forfattere- med spesiell vekt på Asbjørnsen og Moe.

Bygningene er vedlikeholdskrevende, og har en del etterslep hva gjelder skifertak, eksteriør, fukttilsig i kjeller ved store vannmasser og generell fuktighet i kjeller.

Hovedhuset har tilfredsstillende brannsikring.

Gjenstander

Det er registrert om lag 1000 gjenstander. Mye av dette er innbo, bøker og kunst. Villa Fridheim har ikke innsamlingsplikt.

Arkivalia

Det er behov for en gjennomgang av det håndskrevne arkivet, mapper og andre registre.

Foto

Det er behov for en gjennomgang av bilder som henger på vegger, ligger i album og i esker.

Bøker/periodika

Det ble drevet innsamling av bøker de første årene etter åpningen i 1986. Disse er stort sett uregistrert.

Magasiner og konserveringstjenester

Villa Fridheim har lite behov for ekstern magasinplass, behovet er primært å oppgradere villaens bygningsmasse og sikkerhetsfasiliteter. Fukt i kjelleren er ødeleggende for de utstilte gjenstandene der. En del bygningselementer som dører, listverk og vinduer oppbevares under dårlige forhold.

Del 3. Prosedyrer for samlingsforvaltning ved Stiftelsen Buskerudmuseet

Innledning

SPECTRUM er omtalt innledningsvis, men helt overordnet. Den beskriver detaljerte prosedyrer for de ulike prosessene et museumsobjekt gjennomgår i museet. SPECTRUM har fra 2001 blitt brukt av museer i over 100 land fra 2001.

Spectrum gir museet et grunnlag til å utarbeide fungerende prosedyrer innenfor den firedelte strukturen i PAS197: Samlingsutvikling, Samlingsinformasjon, Samlingstilgang og Samlingspleie

Prosedyrene for samlingsforvaltning skal gjelde hele Stiftelsen Buskerudmuseet og alle typer materiale som kan inngå i en samling. I denne planen brukes ordet *objekt* i betydning gjenstander, bøker, foto, bygninger, arkivalia, men også immaterielle eller levende samlinger eller digitale filer.

Prosedyrene er basert på Spectrum, men tilpasset forholdene ved Stiftelsen Buskerudmuseet. Det har vært et mål for arbeidet med samlingsforvaltningsplanen at selve prosedyredelen skal være en anvendelig og praktisk beskrivelse av rutinene for samlingsforvaltningen. En profesjonell enhetlig samlingsforvaltning i stiftelsen er avhengig av

klare prosedyrebeskrivelser som er tilgjengelige og velkjent for alle som jobber ved de enkelte avdelingene.

MODELL: OVERORDNET SAMLINGSSTATISTIKK PR 31.12.18 FOR BUSKERUDMUSEET

Gjenstander	Antall
Kunsthistoriske gjenstander	4100
Kulturhistoriske gjenstander	134598
Kulturhistoriske bygninger	250 utgjør 20 289m ²
Kulturlandskap	12 utgjør 764 dekar
Teknisk industrielle anlegg	5
Hageanlegg	9 dekar
Fotografier	270000
Antall kilometer jernbanespor	26 km
Kraftstasjon	1

1. Samlingsutvikling

Samlingsutvikling omfatter både innsamling og avhending. Stiftelsen Buskerudmuseet skal utarbeide innsamlingsplaner som skal være styrende for samlingsutviklingen i organisasjonen. Med stiftelsen menes heretter Stiftelsen Buskerudmuseet.

1.1 Aksesjon

En aksesjon er en formell tilvekst til samlingene. Stiftelsens innsamlingsplan skal ligge til grunn for nye inntak og skal, sammen med en anbefaling fra ansvarlig fagperson, være utgangspunktet for inntakskomiteens vurdering. Vedtaksmyndighet kan overdras prosjektleder når inntak er knyttet opp mot et prosjekt. Ved inntak til prosjekter skal prosjektleder rapportere inntak til inntakskomiteen. Inntakskomiteen består av avdelingsleder ved de ulike avdelingene, samt direktør og leder for samlingsforvaltningens fellestjenester. Inntakskomiteen er ansvarlig for at nye inntak ikke bryter med nasjonale eller internasjonale lover, traktater eller anerkjente standarder. Direktør skal ha den avgjørende beslutning når ikke annet er bestemt.

1.2 Registrering

Ved inntak blir objektene tilstandsvurdert, rengjort og det gjennomføres insektsanering ved behov. Hvert objekt får et unikt objektnummer og merkes fysisk. Objektet registreres i relevant database/katalog i henhold til punkt 3.2 Katalogisering.

Samlingenes omfang

MODELL: REGISTRERTE, DIGITALISERTE OG TILGJENGELIGGJORTE GJENSTANDER

Gjenstander/objekter	Registrert	Digitalisert	Tilgjengeliggjort
Kunsthistoriske gjenstander	4100	2254	586
Kulturhistoriske gjenstander	84598	30443	4243
Fotografier	271816	51394	28563

1.2.1 Bruk av statuskoder

Bruken av statuskoder er knyttet til gjenstandssamlingene og registreres i gjenstandsdatatabasen Primus. Alle gjenstander som registreres i databasen Primus skal ha en statuskode. Statuskode settes ved innregistrering av gjenstanden og bestemmes av den som er ansvarlig for inntaket.

Statuskode 1

Statuskode 1 brukes som hovedregel på alle gjenstander. Alle gjenstander har automatisk statuskode 1 dersom ikke annet er spesifisert ved inntakstidspunkt.

Gjenstander med statuskode 1 kan ikke avhendes uten søknad og behandling av styret for stiftelsen etter stiftelsens retningslinjer for avhending.

Dersom det er ønske om å endre en gjenstands statuskode fra 1 til en annen kode er dette å betrakte som en avhending. Det må da søkes om avhending etter stiftelsens retningslinjer for avhending.

Statuskode 2

Med statuskode 2 menes at gjenstanden har lavere bevaringsverdi og det anses på inntakstidspunktet at gjenstanden kan erstattes dersom den skades eller blir borte. Søknaden skal behandles etter retningslinjer for avhending og avgjøres av stiftelsens ledergruppe.

Gjenstander med statuskode 2 kan ha lavere sikring mot tyveri og slitasje.

Gjenstander med statuskode 2 skal registreres i gjenstandsdatatabasen på lik linje med andre gjenstander.

Øvrige statuskoder kan defineres ved behov.

1.3 Retningslinjer for avhending

Stiftelsen Buskerudmuseet er et rent driftsselskap, derfor eies alle objekter av den enkelte eierstiftelse. Forholdet reguleres av inngåtte leieavtaler. Buskerudmuseet besitter den faglige kompetansen for å vurdere objektenes relevans for samlingene. Retningslinjene er basert på ICOMs museumsetiske regelverk (2011) og Kulturrådets Retningslinjer for

avhending (2015).

Retningslinjene for avhending omfatter gjenstander, kulturhistoriske bygninger, arkivalia, foto, film og lydopptak som er innlemmet i Stiftelsen Buskerudmuseets samlinger.

Retningslinjene gjelder for alle objekter som er tatt inn i samlingene og har en form for registrering. Alle endringer av statuskode fra statuskode 1 medfører en verdivurdering som beskrevet under. Objekter med klausulerte betingelser eller andre begrensninger må overholde disse. Objekter deponert ved museet kan ikke avhendes, men skal returneres til eier.

Metoder for avhending

Avhending betyr å permanent fjerne objekter fra Stiftelsens samlinger og kan skje på flere måter:

1. Objektet blir værende i samlingene men omdefineres som rekvisitt/del av pedagogisk samling og blir på sikt forbrukt og ødelagt.
2. Avhending: avhending kan innebære at ett eller flere objekter blir overført til ny eier.
3. Destruksjon: dersom objektet er i så dårlig stand eller den av andre årsaker er vurdert som uinteressant for andre kan destruksjon være et alternativ. Destruer objektet slik at det ikke på noe vis kan kjennes igjen som museumsgjenstand.

Avhending av objekter fra de samlinger som Stiftelsen Buskerudmuseets forvalter kan ikke skje ved salg.

Verdivurdering

For å kunne avhende objekter fra samlingene må det gjennomføres en verdivurdering av objektet. Følgende forutsetninger legges til grunn ved en verdivurderingsprosess: En ansatt alene kan ikke gjennomføre eller ta avgjørelser i vurderingsprosessen.

Behandlingsprosessen og vedtak skal gjennomføres med åpenhet og skal kunne etterprøves. Informasjon om både objektet og prosessen rundt avhendingsprosessen dokumenteres både i arkiv og i gjenstandsdatabasen, både resultat av vurderingen, hvordan objektet ble avhendet, og hvem som har stått for vurderingen.

Kontrollspørsmål

Søknad om avhending skal inneholde objektets historie, begrunnelse for avhending og anbefalt metode for avhending. Følgende kontrollspørsmål stilles i verdivurderingsprosessen:

- Kan museet finne ut mer om objektets historie før det kom til museet?
- Hører objektet inn under museets samlingsprofil?
- Kan museet skaffe et tilsvarende objekt i god stand med kjent proveniens?
- Kan det være etiske utfordringer ved en avhending/ destruksjon av objektet?
- Har objektet en helt spesiell historie?

Relevans

Objektets relevans må vurderes mot det enkelte museets ansvarsområder og samlingsprofil, og kriteriene vil følgelig variere. Generelle retningslinjer kan være å bedømme gjenstandstype, autentisitet, historikk, proveniens, alder og geografisk eller kulturell forankring. I en avhendingsprosess vil man som førstevalg helst overføre objektet til en annen museal samling – et objekt som er irrelevant for ett museum kan være relevant for et annet.

Tilstand

Et objekts tekniske tilstand kan være grunnlag for avhending, dersom en gjenstand er så ødelagt at den ikke kan brukes i museal virksomhet. Her må en vurdere om objektets kulturhistoriske verdi forsvarer en kostbar restaurering og magasinering. Sjeldne og unike gjenstander med høy samlingsrelevans skal i prinsippet ikke avhendes, uavhengig av tilstand.

Mengde

I samlinger med mange duplikater og like gjenstandstyper kan det være aktuelt å avhende av hensyn til gjenstandsmengde. Også her må det foretas en individuell bedømmelse – målet er at samlingen skal være representativ og oversiktlig. Generelt bør en først avhende lite representative eksemplarer, eller de som er i dårlig stand. Dette må vurderes mot proveniens og kulturhistorisk verdi. Duplikater som bøker eller grafiske blad er generelt mindre problematisk å avhende.

Museal betydning

Et objekts museale betydning er i likhet med relevans avhengig av det enkelte museets profil, og står i sammenheng med relevans, tilstand og mengde. Samlingsgjenstander skal kunne brukes i museets arbeid, enten til forskning, formidling eller utstilling. Objektets kunnskapsverdi og opplevelsesverdi må vurderes, samt dets autentisitet og representativitet.

Begrunnelse for avhending

En avhending gjøres på grunnlag av en helhetlig vurdering, hvor de overnevnte punktene kan fungere som rettesnor. Begrunnelsen dokumenteres skriftlig både i arkiv og gjenstandsbase.

Museets ansatte, styret, deres familiemedlemmer kan ikke overta gjenstander som avhendes fra en samling som de forvalter. Ved kjent proveniens skal donator eller nære arvinger bli forespurt om tilbakeføring.

2. Dokumentasjon (samlingsinformasjon)

2.1 Inventarkontroll

Med inventarkontroll menes her kontroll over samlingene og innebærer plassering, flytting og tilgang til magasin. Det omhandler også all dokumentasjon knyttet til objektene, eierskap og så videre. Stiftelsen Buskerudmuseet skal kunne gjøre rede for og gjenfinne ethvert objekt til enhver tid. Inventaroversikten bør jevnlig revideres for å sikre at informasjonen er oppdatert og korrekt.

2.2 Katalogisering

Stiftelsen Buskerudmuseet skal håndtere og dokumentere informasjon som identifiserer og beskriver objektene i samlingen. Dokumentasjonen inkluderer en beskrivelse av hvert objekt, og omfatter informasjon om proveniens, ervervelse, aksesjon, konservering, utstilling, lånehistorikk og plasseringer. Stiftelsens katalog skal gi tilstrekkelig informasjon til å identifisere et objekt og skille dette fra andre liknende objekter. Katalogen skal også inneholde eller gi referanse til historisk dokumentasjon av objektet. Hvis et materiale har uavklarte eller spesielle rettigheter skal dette gå tydelig frem i registreringene.

2.3 Revisjon

Med revisjon menes å vedlikeholde og å utvikle kunnskapen om de objekter museet har forvaltningsansvar for. Dette gjøres gjennom å dokumentere informasjon om eksisterende objekter og samlinger, undersøke objekter eller tilhørende informasjon for å bekrefte plassering, autenticitet, nøyaktighet og kontekst.

2.4 Forsikring og verdifastsetting

Stiftelsen skal gjennomgå og dokumentere forsikringsbehovene knyttet til museets permanente samlinger, eller objekter som museet har et midlertidig ansvar for. Stiftelsen skal håndtere informasjon om pengemessige verdivurderinger av enkeltobjekter eller grupper av objekter. Hensikten med vurderingen er normalt for forsikrings- eller garantiformål. Eierstiftelsene er selv ansvarlige for å holde bygninger, gjenstander og eiendom forøvrig forsikret.

2.5 Rettighetshåndtering

Stiftelsen Buskerudmuseet skal håndtere og dokumentere rettigheter knyttet til museets objekter, og informasjon om disse, på en måte som sikrer museets rettigheter, og ivaretar andres rettigheter knyttet til objektene.

3. Tilgjengeliggjøring (samlingstilgang)

3.1 Bruk av samlingene

Med bruk menes håndtering, utstilling og annen framvisning av objekter, bruk av objekter i undervisnings- og forskningsformål, reproduksjoner og kommersiell utnyttelse av samlingene og tilhørende dokumentasjon. Brukere omfatter personalet (inkludert frivillige) og allmenheten, enten gjennom besøk, brev, telefon eller annen kommunikasjon.

3.2 Rutiner ved utstillingsproduksjon

Utvelgelse av objekter

De utstillingsansvarlige foreslår utvalg av objekter i god tid til utstillingsåpning. Det må beregnes tid til vurdering av tilstand, om objektet egner seg til utstillingen, vurdering av krav/muligheter for montering og til konservering.

Transittlagring

Ved planlegging av en utstilling må det settes av plass til midlertidig lagring av gjenstandene som skal brukes i utstillingen. Det skal gjøres en sikkerhetsvurdering av lokalet.

Montere og sikring

I utstillingsmontere skal det kun brukes materialer som ikke er til skade for gjenstandene, det vil si materialer som ikke avgir syrer og gasser som fremskynder nedbrytning eller som kan reagere med gjenstandene. Montere må være hensiktsmessig utformet, det vil si støvtette, tyverisikre og med enkel adgang for vedlikehold i utstillingsperioden. Eventuelt teknisk utstyr må, så langt det er mulig, plasseres utenfor montere.

Vedlikehold

Det må planlegges og legges til rette for vedlikehold, rengjøring og ettersyn av gjenstandene i utstillingsperioden.

Etter endt utstillingsperiode

Etter endt utstillingsperiode skal gjenstandene tilbake til midlertidig lagringsrom. Eventuelt går de direkte til magasin eller tilbake til eier.

3.3 Sensitivt materiale

Med sensitivt materiale menes fotografier, arkiver, lydbåndintervjuer med mer, som inneholder personopplysninger av følsom karakter. Slikt materiale vil vanligvis være klausulert, og er dermed ikke tilgjengelig for brukere flest.

3.4 Innlån

Med innlån menes objekter som er i en annen person eller institusjons eie og som for en periode oppbevares hos Stiftelsen Buskerudmuseet.

Saksbehandler for innlån av objekter i stiftelsens samlinger er den enkelte avdelingsleder, som også er ansvarlige for gjennomføringen av innlånet.

3.5 Utlån

Stiftelsen Buskerudmuseet låner ut til andre museer og institusjoner etter vurdering.

Objekter lånes ikke ut til privatpersoner. Det gjøres en skjønnsmessig vurdering av den enkelte lånesøknad på bakgrunn av kartleggingsrapport, gjenstandslistene og museenes egne planer for utstillinger. Saksbehandler for utlån av objekter i stiftelsens samlinger er den enkelte avdelingsleder, som også er ansvarlig for gjennomføringen av utlånet.

3.6 Transport

Stiftelsen Buskerudmuseet skal selv gjennomføre og dokumentere all transport av objekter som den helt eller delvis er ansvarlig for. Objektet skal være tilstrekkelig forsikret.

4. Bevaring (samlingspleie)

4.1 Tilstandsvurdering og konservering

Det skal gjennomføres rutinemessig tilstandsvurderinger som del av følgende prosedyrer: inntak, aksesjon, innlån, utlån, utstilling, konservering, revisjon og skjøtsel, bruk av samlinger og deaksesjon og avhending. Aktiv og forebyggende konservering og tilstandsvurdering av samlingene utføres etter behov og av kompetent personale.

4.2 Bevaring av digitalt materiale

Retningslinjer for digitalisering og lagring av foto, tegninger, kart.

4.3 Tap og skade

Stiftelsen Buskerudmuseet har som mål å gjennomføre alle rimelige tiltak for å forhindre tap eller skade. Når tap eller skade allikevel oppstår, skal det ageres etter gitte prosedyrer.

4.4 Risikovurdering

Stiftelsen Buskerudmuseet skal kontrollere og ha planer klare for alle trusler mot samlingene og andre objekter som Stiftelsen har ansvar for. Dette sikres blant annet gjennom ROS

analysen for Buskerudmuseet og i de foreslåtte tiltakene i denne samlingsforvaltningsplanen.

4.5 Sikkerhet og sikringstiltak

Med sikkerhet menes her alle tiltak Stiftelsen Buskerudmuseet gjør for å sikre sine samlinger mot forringelse, skade og tap. Stiftelsen skal gjennomføre og dokumentere tiltak for å kontrollere trusler mot Stiftelsens samlinger og andre objekter som Stiftelsen har ansvar for. Stiftelsen skal gjennomføre og dokumentere effektive tiltak i tilfelle tap av eller skade på objekter som stiftelsen forvalter.

4.6 Etske retningslinjer for innsamling, avhending, bevaring av bygninger, kulturlandskap og gjenstandssamlinger.

Stiftelsen Buskerudmuseet skal i løpet av inneværende planperiode utarbeide detaljerte delplaner for innsamling, avhending, bevaring av bygninger, kulturlandskap og gjenstandssamlinger. I det følgende gis et sett retningslinjer til hjelp i utarbeidelsen av nevnte planverk.

4.7 Innsamling

Å samle er museenes kjernevirksomhet. All innsamling skal svare på museets formål og utøves etter museumsetiske regler.

Spørsmål som reises er hva som skal inkluderes i samlingene, og ikke minst hva som skal utelates, eventuelt avhendes. En bevissthet om hva som skal utelates, hva som ikke skal finne plass i samlingene, er viktig for forståelsen av hva som skal finne veien inn i et museums samlinger. Spørsmål om innlemmelse og utelatelse vil bestemmes av politiske, yrkesetiske, juridiske, sosiale og faglige vurderinger og retningslinjer.

ICOMs museumsetiske regelverk er førende for spørsmålene om innlemmelse, utelatelse og avhending og Stiftelsen Buskerudmuseet bygger sin innsamlings- og avhendingspolitikk på disse. Personale som jobber med den daglige samlingsforvaltningen plikter å kjenne til hele det museumsetiske regelverket. I det følgende skisseres museumsetiske retningslinjer som er relevante for Buskerudmuseets innsamlingspolitikk:

Buskerudmuseets styre og daglige ledelse har ansvar for langsiktig utvikling av og tilsyn med de avdelingene som tar vare på og forvalter materiell og immateriell natur- og kulturarv, så vel som de menneskelige, fysiske og finansielle ressursene som stilles til rådighet for dette formålet.

Buskerudmuseet plikter å anskaffe, bevare og utvikle samlinger som bidrag til å sikre samfunnets naturarv, kulturarv og vitenskapelige arv. Disse samlingene utgjør et viktig felles kulturgode som har en spesiell juridisk status og internasjonalt rettsvern. I dette samfunnsansvaret ligger forvalteroppgaver som inkluderer aktsomhetsplikt, langsiktig vern, dokumentasjon, tilgjengelighet og avhending under ansvar.

Museet skal ikke ta imot eller anskaffe objekter dersom dette kan komme i strid med ICOMS etiske regelverk eller hvis det kan være lovstridig.

Før Buskerudmuseet skal gå til en anskaffelse, må det på alle måter forsikre seg om at gjenstander eller objekter som tilbys i form av kjøp, donasjon, lån, testamentarisk gave eller i bytte ikke er ulovlig ervervet i opprinnelseslandet, eller ulovlig utført herfra eller fra et annet, mellomliggende land hvor det kan ha vært i lovlig eie (inklusive museets eget land). Utvisning av behørig aktsomhet i så måte, innebærer at objektets fulle historie fra oppdagelses- eller produksjonstidspunktet blir kartlagt.

Buskerudmuseet skal ikke erverve gjenstander når det er skjellig grunn til å tro at materialet er framkommet gjennom urettmessig, uvitenskapelig eller forsettlig ødeleggelse av eller skade på kulturminner, arkeologiske og geologiske funnsteder, arter eller naturlige voksesteder. Tilsvarende må det ikke foretas anskaffelser dersom funnet ikke er rapportert inn til eier eller besitter av funnområdet eller til rette offentlige myndigheter.

Levninger etter mennesker og materiale av religiøs betydning skal bare anskaffes dersom det kan gis trygg oppbevaring og behandles med verdighet. Dette må utføres i samsvar med profesjonelle standarder og i pakt med interessene og trosforestillingene i det samfunnet eller de etniske eller religiøse gruppene hvorfra materialet stammer, i den grad dette er kjent.

Buskerudmuseet skal ikke erverve biologisk eller geologisk materiale som er innsamlet, solgt eller på annen måte overdratt i strid med nasjonale, regionale eller internasjonale lover eller avtaler om naturvern eller bevaring av naturarven.

I samlinger som omfatter levende botanisk og zoologisk materiale, må det tas spesielt hensyn til det naturlige og sosiale miljø materialet stammer fra, så vel som til lokale, nasjonale, regionale eller internasjonale lover eller avtaler om naturvern eller bevaring av naturarven.

Samlingsprinsippene kan omfatte spesielle tilpasninger for samlinger hvor formålet primært er å bevare kulturelle, vitenskapelige eller tekniske prosesser snarere enn enkeltgjenstander isolert sett, eller der gjenstander og prøver stilles sammen for bruks- og undervisningsformål.

Anskaffelser som ligger utenfor den vedtatte samlingsplanen skal bare foretas i helt ekstraordinære tilfeller. Styret/inntakskomiteén skal vurdere tilgjengelige faglige råd og synspunkter. Det må tas hensyn til objektets eller eksemplarets egenverdi sett i lys av kultur eller naturarv, og til særlige interesser ved andre museer innenfor samlingsområdet.

Det må vises særlig aktsomhet ved vurdering av tilbud fra styremedlemmer, ansatte eller deres familiemedlemmer eller andre med nær tilknytning, enten det gjelder objekter til salg eller som er tilbudt som en donasjon eller som gave gitt av skattemessige hensyn.

Bestemmelsene i dette etiske regelverket forhindrer ikke et museum fra å fungere som et autorisert depot for gjenstander og objekter uten proveniens, som er ulovlig innsamlet eller gjenfunnet innenfor museets lovbestemte ansvarsområde.

4.8 Målsetting for delplan bygningsbevaring i Buskerudmuseene

Buskerudmuseets strategiske plan 2018-2021 slår fast følgende mål og tiltak for bygningsvernet:

Buskerudmuseet skal bygge sterke fagmiljøer for forvaltning av sine kulturhistoriske samlinger. Samlingene skal ivaretas i henhold til etablerte standarder, der gode sikringstiltak står sentralt i arbeidet.

- De kulturhistoriske bygningene skal sikres godt vedlikehold
- Vedlikeholdet skal utføres ved å ivareta mest mulig autentisitet
- Bygningsamlingene skal være representative for fylkets byggeskikk
- Utvikle helhetlige vedlikeholdsplaner for bygninger og anlegg
- Etablere en materialbank for tømmer og virke til kulturhistoriske bygg
- Felles bygningsverntjeneste i Buskerud Bygningsvernssenter som sikrer utvikling og deling av kompetanse.

De kulturhistoriske bygningene er en svært viktig ressurs for de av Buskerudmuseets avdelinger som har slike i sine samlinger. Bygningene er formidlingsarenaer, de danner ramme om ulike kulturarrangementer, er utstillingsbygg for gjenstandssamlinger og arena for videreføring eller demonstrasjon av immateriell kulturarv (handlingsbåren kunnskap).

Samtidig som bygningssamlingene representerer verdier og muligheter, er forvaltningsansvaret krevende. Samtlige av Buskerudmuseets avdelinger med bygningssamlinger rapporterer at bygningsforvaltning er en økende utfordring og at de ikke klarer å holde tritt med vedlikeholdsbehovet.

Bygningsforvaltning er kostnads-krevende og legger beslag på en betydelig del av museets ressurser. Buskerudmuseet må derfor balansere sin innsats i bygningsvernet opp mot andre mål og tilgjengelige ressurser. Det må også erkjennes at ikke alle behov på vedlikeholdsfeltet kan dekkes samtidig. Det må prioriteres strengt.

For avdelingene med kulturhistoriske bygninger er det et mål å få en enhetlig vurdering og forvaltning av bygningssamlingen. Metoden som presenteres i Kulturrådets publikasjon fra 2014, *Prioritering i bygningssamlinger*, kan gi et felles grunnlag for å vurdere betydningen av bygninger og/eller bygningssamlinger og for å prioritere mellom dem. Buskerudmuseet gjennomførte en ROS-analyse i 2017 for risiko og sårbarhet for samtlige samlinger og anlegg. Analysen konkluderer med behov for tiltak i de ulike avdelingene på en systematisk måte. Den gir et godt bilde av sikkerhet og driftsituasjonen Buskerud Museet. ROS-analysen skal rulleres årlig. Det anbefales likevel at det utarbeides forvaltning, drifts og vedlikeholdsplan for samtlige av museets kulturhistoriske bygninger. Det vil kunne styrke prioriteringene og gi forutsigbarhet for drift og planlegging. En FDV-plan og ROS-analysen kan dessuten danne et mer detaljert grunnlag for søknader om ekstern finansiering til istandsetting slik mange museer er helt avhengige av i dag. Tilskuddsgivere fra de ulike fond og stiftelser stiller ofte

krav om at dette. Buskerudmuseet utreder per i dag på bestilling fra Kulturrådet en rapport over den tekniske tilstanden til de kulturhistoriske bygningene som inngår i samlingene. Rapporten skal være ferdig innen utgangen av desember 2019

Planene kan beskrive hva som er målet for videre forvaltning og gi premisser for framtidig bevaring, bruk og utvikling. Forvaltning drifts og vedlikeholdsplanen for bygninger og anlegg må ses i nær sammenheng med kulturlandskapsbevaringsplanen.

4.9 Forutsetninger og mål for bevaring av kulturlandskaper i Buskerudmuseet

Med kulturlandskap mener vi landskap som er formet av menneskers liv og virke opp gjennom tidene, eller landskap som på forskjellig vis bærer i seg forestillinger som påvirker mennesket.

Det er ingen skarpe grenser mellom kulturlandskap og naturlandskap. Kulturlandskapet er skapt av mennesker i samspill med naturen. Bygninger, steingjerder, gravhauger og ferdselsveier er bygget. Slåtteeenger, lynghøier, beitemarker og lauvingslier er blitt til gjennom bruk av arealer gjennom lang tid. Helheten av gårdstun, inn- og utmark i åpne og varierte jordbrukslandskap er resultat av den aktiviteten.

Kulturlandskapet er avhengig av fortsatt bruk, skjøtsel og vedlikehold for å opprettholdes. Flere av Buskerudmuseets avdelinger forvalter kulturlandskap med betydelig grad av verneverdighet. Landskapsforvaltning og landskapsvern vil med nødvendighet gå hånd i hånd når vi snakker om kulturlandskap.

Med landskapsforvaltning forstår vi tiltak som sikrer regelmessig skjøtsel av et landskap slik at forandringer forårsaket av økonomiske, sosiale og miljømessige prosesser styres og samordnes.

Med landskapsvern forstår vi tiltak for å bevare eller opprettholde viktige og karakteristiske trekk ved landskapet som forvaltes.

Landskapsplanlegging forstått som fremtidsrettede tiltak for å istandsette eller utbedre eksisterende kulturlandskap, eventuelt skape nye i formidlingsammenheng, vil være et viktig verktøy for å håndtere mulige konflikter mellom forvaltning og vern av kulturlandskap

Den europeiske landskapskonvensjonen ble vedtatt av Europarådets ministerkomité 20. oktober 2000 i Firenze. Norge godkjente konvensjonen den 23. oktober 2001. Konvensjonen trådte i kraft i 1. mars 2004. Det er den første internasjonale avtalen som er opptatt av alle dimensjoner av europeiske landskap, også det som ligger utenfor vår forståelse av kulturlandskap slik det er forklart ovenfor. Formålet med den europeiske landskapskonvensjonen er å verne, forvalte og planlegge landskap og organisere europeisk samarbeid på disse områdene.

I takt med den økonomiske og teknologiske utviklingen, samt samfunnsendringer for øvrig, har jordbruket endret seg mot et innmarkbasert landbruk preget av rasjonalisering og effektivisering. Der landbruksvirksomhet endrer karakter eller opphører, endres også

kulturlandskapet. I tillegg påvirkes det av endrede klimaforhold. Viktige arealer gror igjen, uerstattelige bygninger forfaller og arter går tapt.

Vi kan ikke stanse utvikling av landskapet. Det er ønskelig å bevare det gamle jordbrukslandskapet, preget av mann og hest og med små åkerlapper og beiteområder, men også traktorens landskap har sin verdi. Som alltid i kulturminnevernet vil det være snakk om å bevare eksempler på forskjellige driftsformer og ressursutnyttelser fra ulike tidsperioder. Det skal utarbeides en egen delplan for bevaring av kulturlandskap i Buskerudmuseets forvaltning i inneværende planperiode.

Delplan - Retningslinjer for bevaring av gjenstander

Den daglige samlingsforvaltningen utføres etter forvaltningsstandarden SPECTRUM. Denne samsvarer med ICOMs museumsetiske regelverk som legger de prinsipielle føringene for Buskerudmuseets samlingsforvaltning. Personale som jobber med den daglige samlingsforvaltningen plikter å gjøre seg kjent med det museumsetiske regelverket. I det følgende skisseres museumsetiske retningslinjer som er relevante for Buskerudmuseets forvaltning av gjenstandssamlingene:

Museet skal trekke opp og iverksette retningslinjer for å sikre at samlingene (både permanente og midlertidig deponerte gjenstander) og informasjonen knyttet til dem er tilfredsstillende dokumentert. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for løpende bruk og retningslinjene skal sikre at den vil bli overført til kommende generasjoner på så gode og trygge betingelser som mulig, tatt i betraktning etablert kunnskap og foreliggende ressurser.

Museumssamlinger skal dokumenteres i samsvar med aksepterte profesjonelle standarder. Samlingsdokumentasjonen skal inkludere en fyldig beskrivelse av hver enkelt gjenstand, dens tilknytning og eierhistorie, tilstand, behandling og oppbevaringssted. Samlingsdata skal oppbevares trygt, støttet av søkesystemer som sikrer medarbeidere og andre rettmessige brukere tilgang til informasjonen.

Buskerudmuseet skal iverksette forholdsregler for å sikre at sensitiv informasjon, personopplysninger eller lignende informasjon og andre konfidensielle opplysninger, holdes tilbake når publikum får tilgang til samlingsdata.

Forebyggende konservering er en viktig del av museets planarbeid og samlingsforvaltning. Enhver museumsmedarbeider har et betydelig ansvar for å opprette og vedlikeholde et beskyttende miljø for samlingene som er i hans eller hennes varetekt, enten disse befinner seg under lagring, på utstilling eller i transitt.

Buskerudmuseet skal holde samlingene under nøye overvåking for å kunne avgjøre når et objekt eller et eksemplar trenger konservering eller restaurering og om det er behov for konserveringsekspertise. Hovedmålet må være å stabilisere gjenstanden eller eksemplaret. Alle konserveringstiltak skal dokumenteres og så langt som mulig være reversible, og alle endringer må klart kunne identifiseres i forhold til originaltilstanden.

De av Buskerudmuseets avdelinger som holder levende dyr må ta det hele og fulle ansvar for dyrenes helse og velferd. Det må utarbeides egen plan med retningslinjer for dyrehold og dyrevelferd i formidlingen også av hensyn til sikkerhet for publikum og medarbeidere. Disse reglene skal være i henhold til dyrevelferdsloven. Genetiske modifiseringer må tydelig kunne identifiseres.

Del 4. Magasinplan for Buskerud

Innledning

Det er dokumentert et stort behov for styrking av magasinkapasitet og magasinstandard i alle de museale avdelingene i Buskerudmuseet. Denne delen av planen peker på behov for magasin og fellestjenester i Buskerud for arkiv og museum. Den bygger på innsamlet data i forbindelse med samlingsforvaltningsprosjektet ledet av Buskerudmuseet (2016-2018), samt rapporten *Privatarkiv i museene - en arkivutredning i Buskerud* (2014). I tillegg er det innhentet data fra Drammens museum, Norsk Bergverksmuseum og Blaafarveværket, samt Kulturrådets museumsstatistikk for 2018 og Kulturrådets vurdering av museene i 2017.

Magasinplanen skal:

- gi en oversikt over samlingsforvaltningen i museene i Buskerud
- gi en oversikt over privatarkivarbeidet i Buskerud
- peke på behov for magasin, konservator tjenester, samlingsforvaltningsressurser
- peke på mulige løsninger for å styrke samlingsforvaltningen (felles, langsiktig, kortsiktig)

Utfordringer

Plan- og utredningsarbeidet knyttet til samlingsforvaltningsplanen og privatarkivplanen avdekker noen tydelige utfordringer:

- det er mangel på god magasinplass
- samlingene som er i magasin/depot er ofte uordnet og i svært liten grad tilgjengelig for publikum
- ressursene knyttet til samlingsforvaltning er for få og for spredt
- det mangler teknisk konservator kompetanse i Buskerud
- det er for liten spesialkompetanse på arkiv- spesielt elektroniske arkiv
- få digitalt skapte arkiver er bevart
- viktige samlinger som dokumenterer Buskeruds historie og samtidig går tapt
- Oppbevaringsforhold for samlingene målt i prosent

MODELL OVER OPPBEVARINGSFORHOLD, GJELDER FOR ALLE GJENSTANDER

Oppbevaringsforhold	Svært gode	Tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Dårlig/kritisk
Kunsthistoriske gjenstander	17%	19%	10%	54%
Kulturhistoriske gjenstander	16%	23%	49%	12%
Fotografi		11%		89%
Fartøy			100%	

Målsetting for samlingsforvaltning

Hovedmålsettingen er å styrke samlingsforvaltningen knyttet til museenes samlinger og privatarkiv i Buskerud. Delmål er å:

- sikre samlingene i forskriftsmessige magasiner
- bedre arbeidet med prioritering i og registrering av samlingene
- gjøre samlingene tilgjengelige for publikum

God samlingsforvaltning er en målsetting både nasjonalt og regionalt. På nasjonalt plan er forvaltning et av hovedmålene for museumssektoren. I St.meld. nr. 49 (2008-2009) «Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying» settes det fokus på sikkerhet, bevaringsforhold og tilgjengelighet til gjenstander for brukerne.

Et gjennomgående tema for både museums- og arkivfeltet er fellestiltak eller fellestjenester, og det legges vekt på at flere utfordringer bør vurderes regionalt og inngå i regionale planer der man søker gode fellesløsninger. Det understrekes videre at det er viktig å kartlegge behovet for nye magasin, fellesmagasin og konserveringstjenester i hvert enkelt fylke.

Kulturrådets museumsundersøkelse fra 2018 viser at museene har god kompetanse, men mangler tilfredsstillende ressurser eller fasiliteter for å arbeide med samlingsforvaltning. Store etterslep og begrenset oversikt over samlingene er situasjonen for mange museer. Blant de hyppigste foreslåtte tiltakene er strategier/planer, regionale fellestjenester, nasjonale standarder og digital infrastruktur. Regional og nasjonal samordning, koordinering og finansiering trekkes frem som gode tiltak. Nasjonalt har kartlegging vist at over halvparten av gjenstandssamlingene ved museene i Norge er oppbevart i lokaler som ikke er

egnet til dette formålet. Disse lokalene utgjør over 70 prosent av det totale arealet for gjenstandsoppbevaring ved museene. I Buskerud er situasjonen enda verre, med over 80 prosent oppbevart i uegna lokaler.

Arkivstatistikken for 2017 viser blant annet at norske museer oppbevarer i underkant av 35 000 hyllemeter privatarkiv og at mye av dette materialet er uordnet og utilgjengelig for bruk. Mange av museene manglet tilfredsstillende magasin for oppbevaring av materialet og har få faglige og økonomiske ressurser til å ta seg av arkivene på en forsvarlig måte. Dette er også situasjonen for privatarkivene i Buskerud.

På regionalt plan har samlingsforvaltning i lang tid vært en av hovedsatsningene på museumsfeltet og dette er nedfelt både i Strategi for museumsutvikling 2011-2015, Kunst- og kulturstrategi 2015-2018 og Kunst- og kulturstrategi 2019-2022. Det er en sentral målsetting at museenes samlinger sikres og bevares best mulig, og gjøres tilgjengelig for både institusjoner og publikum. I gjeldende Kunst- og kulturstrategi 2019-2022 er det presisert at Buskerud fylkeskommune skal arbeide for å styrke samlingsforvaltningen og fellestjenestene i museene. Disse strategiene har blitt utformet i dialog med institusjonene.

Også for arkivsektoren er hovedsatsingen på helhetlig samfunnsdokumentasjon og tilgjengelige arkiver for publikum (Kunst- og kulturstrategi 2019-2022). Riksarkivarens privatarkivstrategi (2015) skal sikre at arkivmateriale fra privat sektor i større grad blir tatt vare på. Det er fire områder i strategien som må prioriteres for å få bevart en større andel privatarkiv i Buskerud:

- samle inn etterslepet av viktige privatarkiv på papir, særlig bedriftsarkiv
- øke magasinplass til bevaringsverdig arkivmateriale
- bevare elektronisk skapt arkivmateriale fra privat sektor
- utarbeide regional bevaringsplan.

For Vestfoldarkivet som koordinerende institusjon for privatarkiv i Buskerud, prioriteres det å få på plass en bevaringsplan og jobbe for økt magasinplass før de kan gå inn i et større samarbeid med institusjonene i Viken-regionen.

Det er altså et hovedmål både på nasjonalt og regionalt plan å styrke samlingsforvaltningen i museum og arkiv.

[Statusrapport for museer og privatarkiv i Buskerud](#)

Det følgende er en statusrapport som beskriver dagens situasjon knyttet til samlingsforvaltning i museums- og privatarkivlandskap. Statusrapporten bygger på innsamlet materiale fra alle avdelinger i Buskerudmuseet, Norsk Bergverksmuseum, Blaafarveværket og Drammens museum. I tillegg er det innhentet tall fra museumsstatistikken for 2017, samt Kulturrådets evaluering av museene i 2017 og museumsundersøkelsen fra 2018. På privatarkivsiden er det innhentet materiale i

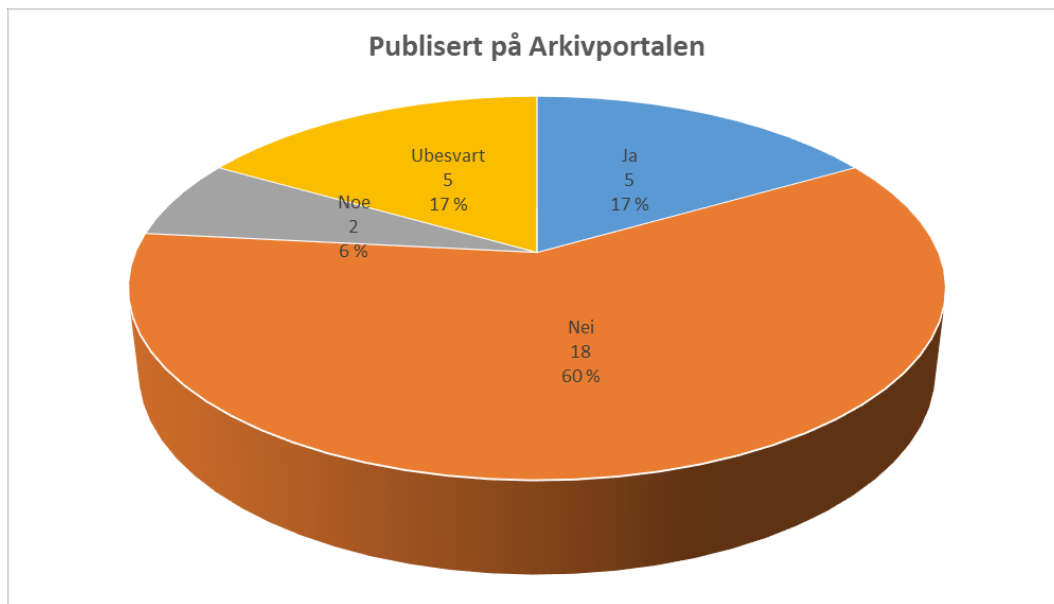
forbindelse med planarbeid i 2014 (Privatarkiv i museene – en arkivutredning for Buskerud og 2018 (Bevaringsplan for privatarkiv i Buskerud)

Basert på museenes årlige innrapportering til Kulturrådet, kan vi generelt si at det i Buskerud er behov for en oppgradering både når det gjelder fasiliteter for bevaring og konservering, og med tanke på kompetanse knyttet til samlingsforvaltning i museene. Det er imidlertid store forskjeller mellom de fire museene. Der Blaafarveværket og Drammens museum per dags dato rapporterer at de har dekket egne magasinbehov, har Buskerudmuseet og Norsk Bergverksmuseum et kritisk behov for magasinkapasitet. Der enkelte avdelinger i Buskerudmuseet har ansatte med et særskilt ansvar for samlingsforvaltningen, er det andre steder mangel på både kompetanse og ressurser.

Generelt gjør mangel på personalressurser at registrerings- og digitaliseringsarbeidet blir nedprioritert i alle museene. Det er få stillinger som kun har ansvar for samlingsforvaltningen, selv om det i stor grad er en forutsetning for å få kontinuitet i arbeidet og oversikt over samlingene. Det er kostnadskrevende å anskaffe det utstyret som behøves for å gjennomføre en fullverdig registrering og digitalisering. Arbeidet forutsetter også høy kompetanse innenfor IKT og nye digitale verktøy, noe som stedvis mangler blant personalet. Mange av museene i Buskerud har derfor et stort etterslep på dette området. Det eksisterer et stort behov for kompetanse innenfor teknisk konservering, og det finnes per dags dato ingen tekniske konservatorer ansatt i museene i Buskerud.

Arkivkartleggingene (2014 og 2018) viser at det er rundt 30 institusjoner som bevarer privatarkiv i Buskerud, men at det kun er de største arkivinstitusjonene som jobber planmessig med innsamling, bevaring og arkivformidling. Depotsituasjonen i fylket er lite tilfredsstillende og det er få privatarkiv som er tilgjengelig for publikum. Det blir bevart langt færre privatarkiv enn offentlige arkiv, og det som er bevart er mindre tilgjengelig pga. manglende ordning og katalogisering.

Kartleggingene viser at det er få ressurser som settes av til privatarkiv. I museene er ikke arkivarbeid en prioritert oppgave, fordi det er store etterslep på registrering av gjenstandssamlingene. De få ressursene som finnes, er spredt på mange institusjoner og det er for liten spesialkompetanse på arkiv i fylket, som for eksempel elektroniske arkiv. Konsekvensene er at viktige arkiver ikke blir bevart, at arkiver står uordnet og utilgjengelige for bruk og at digitalt skapte arkiver ikke blir bevart.

Fellestjenester i Buskerud

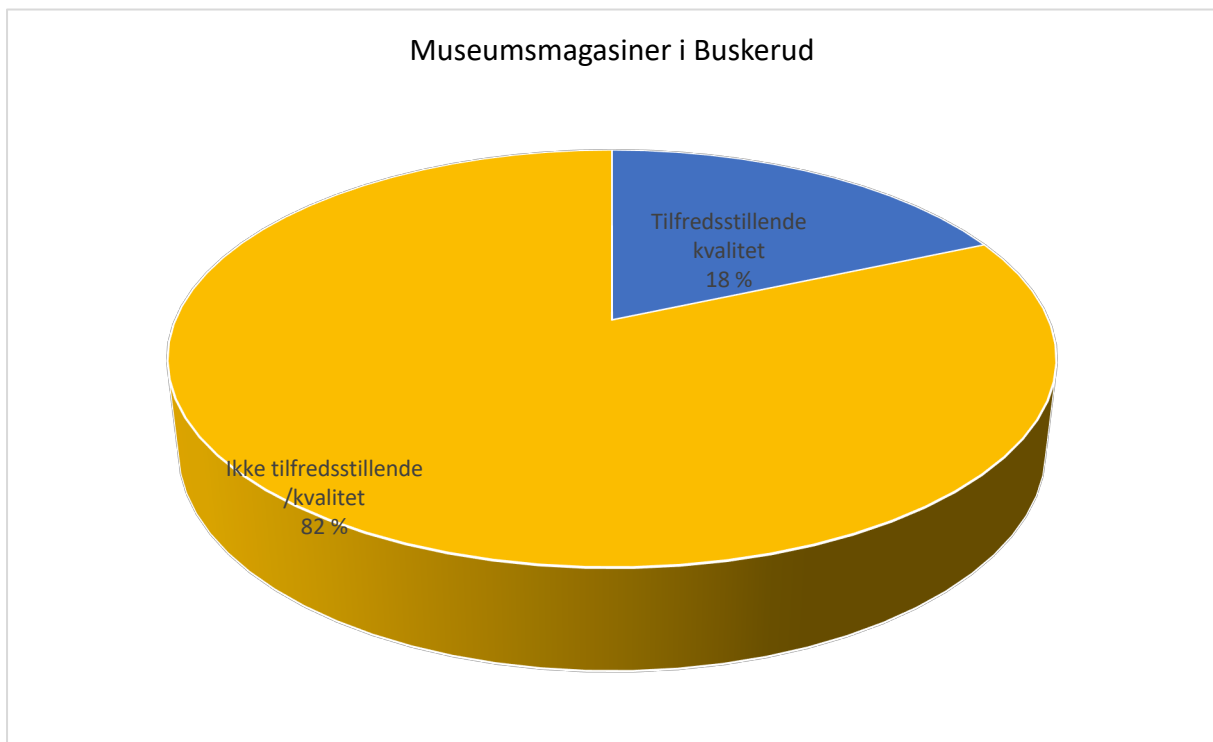
I dag finnes det tre fellestjenester finansiert av Buskerud fylkeskommune:

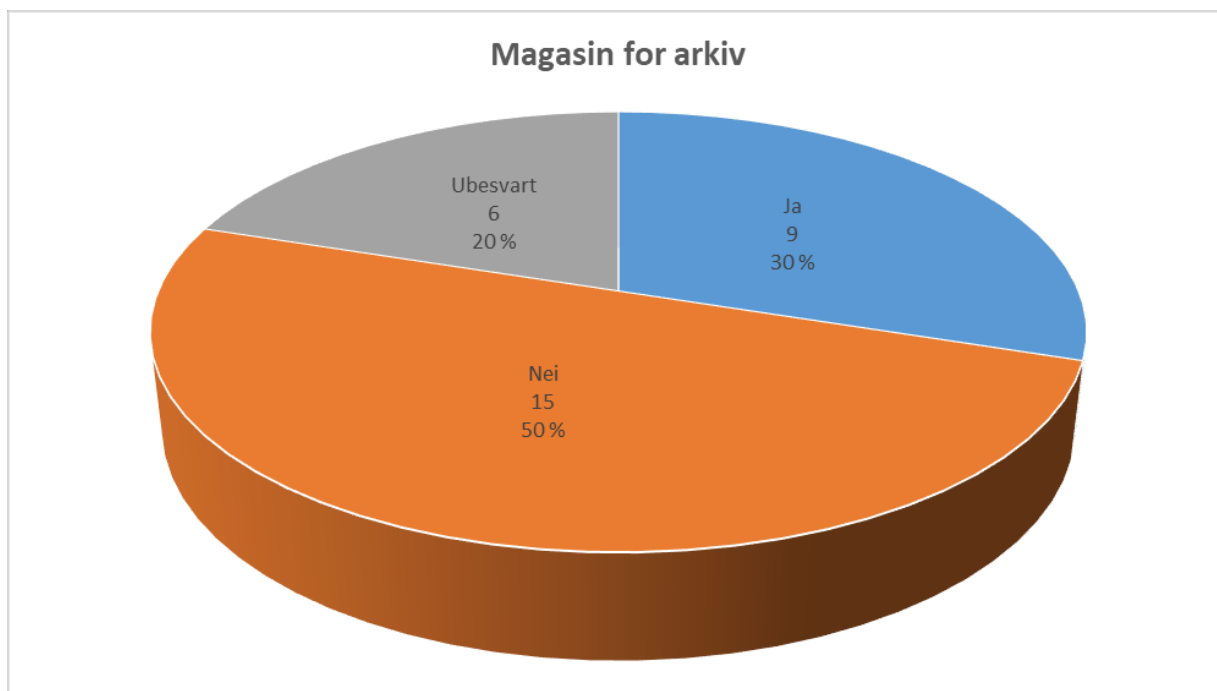
- Fylkesfotoarkivet, som har ansvar for fotoregistrering og fotooppbevaring. Fylkesfotograf i 100% stilling er tilknyttet Buskerudmuseet. Fylkesfotoarkivet og fylkesfotografen er lokalisert på Ringerikes Museum. Lokalene er ikke egnet til formålet og fotosamlingen oppbevares under svært kritiske forhold.
- Folkemusikksenteret i Buskerud har ansvar for å bevare arkiv og gjenstander tilknyttet folkemusikk- og folkedanstradisjonene i fylket og er lokalisert på Sigdal Museum. Folkemusikk-konsulent i 100% stilling er tilknyttet Buskerudmuseet. Folkemusikksenteret har back-up-løsninger, men mangler digitalt depot for langtidslagring.
- Koordinator for privatarkiv, der Buskerud fylkeskommune kjøper en 50% stillingstjeneste fra Vestfoldarkivet som bidrar til at privatarkiv blir tatt vare på og

gjort tilgjengelige. Buskerud har ingen bevaringsinstitusjon som tar et helhetlig ansvar for privatarkivene i fylket, derfor er en de viktigste koordineringsoppgavene å finne depot for bevaringsverdige arkiver.

Definisjoner av museumsmagasin i Buskerud

Bevaringsinstitusjonene i Buskerud har fått spørsmål om å definere magasinene tilknyttet hver enkelt institusjon, samt si noe om kapasitet i årene som kommer. Vi ser at institusjonene definerer magasin noe ulikt. Kravene til arkiv- og museumsmagasin er blant annet klimaregulering, brannsikkerhet, mottaksrom for samlingene med mulighet for rengjøring og muggsanering, samt fagfolk tilknyttet magasinet. I Buskerud finnes det få magasiner som tilfredsstill disse kravene og må derfor betegnes som lager.

Kompetansemiljøer i Buskerud

Arkiv- og museumslandskapet i Buskerud er komplekst med mange aktører, men det er allikevel noen institusjoner som peker seg ut som kompetansesenter i fylket

Hallingdalområdet har flere museer og bygdetun, men det er Hallingdal Museum som er det største museet med flest fagansatte. Museet har magasin for gjenstander, men mangler kapasitet i årene som kommer. Når det gjelder privatarkiv er Hol og Ål bygdearkiv viktige fagressurser i området. Hol bygdearkiv benytter Asta-systemet for behandling av historiske arkiver og forskriftsmessige magasiner. Bygdearkivet har god magasinkapasitet. Bygdearkivet har i tillegg god kompetanse på digitalisering og bevaring av foto. Ål bygdearkiv har kompetanse på innsamling og bevaring av privatarkiver og samlinger. I tillegg har bygdearkivet jobbet med bevaring og digitalisering av lydmateriale.

I midtre Buskerud og Kongsbergområdet er IKA Kongsberg, Statsarkivet, Norsk Bergverksmuseum, Lågdalsmuseet, Labro, Folkemusikksenteret i Buskerud samt administrasjonen i Buskerudmuseet blant institusjonene som har kompetanse på depot, digitalisering, forskning og formidling. Statsarkivet er samlokalisert med IKA Kongsberg og samarbeider om tjenester som lesesal, auditorium, konserveringsverksted og muggsluse.

Buskerudmuseets administrasjon er på Ringerike, samt Veien Kulturminnepark, Ringerikes museum og fylkesfotografen. I tilknytning til etableringen av Veien Kulturminnepark, ble det bygget et magasin som ikke kan brukes til formålet grunnet vannrør som er ført gjennom lokalet. Det benyttes i dag som ordinært lager.

Drammen byarkiv er kompetansesenter for privatarkiv i nedre Buskerud. Byarkivet har god kompetanse på digitalisering, formidling og på elektronisk skapte arkiv. I tillegg bevarer

Drammen byarkiv arkiver etter organisasjonslivet, både lokalt og regionalt. Både Statsarkivet i Kongsberg og Drammen byarkiv er aktive arkivformidlere.

Beskrivelse av magasin og kompetansemiljøer i Viken/Østlandsområdet

Regionreformen krever at fremtidige løsninger tar hensyn til statusen også i Akershus og Østfold. Derfor skisseres her også en grov oversikt over situasjonen i disse fylkene. Det er etablert et samarbeid mellom Vestfoldarkivet, som koordinerende institusjon for privatarkiv i Buskerud, Museene i Akershus, Østfoldmuseene og IKA Østfold om privatarkivarbeidet i regionen.

Vestfoldarkivet er per i dag en viktig samarbeidspartner for Buskerud på arkivside, og inkluderes derfor i oversikten for å gi et godt helhetsbilde.

I Østfold drifter Østfoldmuseene Trollull fellesmagasin på Mysen på vegne av fylkeskommunen. Magasinet har ca. 2000 m² magasinplass og ble kjøpt av Østfold fylkeskommune i 2004 for 7 millioner. I 2008 ble fellesmagasinet fullfinansiert da staten bevilget 15,5 millioner og Østfold fylkeskommune la til 31 millioner. Bygningen er ombygget for å tilpasses kravene til museumsmagasin. Trollull dekker ikke Østfoldmuseenes behov for magasinplass til gjenstander. I 2018 ble det igangsatt et delprosjekt med omgjøring av en etasje i et tidligere industribygg (tilhørende Østfoldmuseene) til magasin. Hit flyttes blant annet store gjenstander. Østfold fylkes billedarkiv har plass i nye magasiner hos Østfoldmuseene. Det planlegges et nytt fellesmagasin for Østfoldmuseene i Halden, med et totalbudsjett på 27 millioner. Statlig tilskudd er gitt med 9 millioner i 2018 og 5 millioner i 2019. Mange av arkivene i Østfoldmuseene oppbevares under dårlige forhold. Det er ikke kapasitet til å ta imot nye arkiver, derfor jobbes det for en utbygging også på dette området.

I Akershus disponerer Museene i Akershus et magasinlokale for gjenstander i en fjellhall i Fet. Det omfatter totalt 1700 m². Arealet fordeler seg på en mottakssone på 200 m², et magasinlokale på 1.000 m² og ett magasinlokale på 500 m². Anlegget har noenlunde jevnt klima og har tilfredsstillende magasinforhold, men mindre tilfredsstillende mottaksforhold. Klimaet reguleres med avfuktere. Det har god kapasitet for frysing av organisk materiale. Videre finnes klimaregulert magasin for privatarkiv, som omfatter 170 hm, hvorav 46 hm er ledige. Akershus har likevel ikke nok magasinkapasitet for privatarkiv. Det er også behov for å sikre bedre kvalitet på magasin enn det som eksisterer pr i dag. For fotografi finnes klimakontrollerte lokaler med 450 hm plass. Museene i Akershus etablerer i 2019 et samlingsteam.

I Vestfold har Vestfoldmuseene fellesmagasin for gjenstander, foto og arkiver i Sandefjord. Bygget er eid av Vestfold fylkeskommune. Fellesmagasin for gjenstander og foto sto ferdig i 2006. Arkivmagasin ble utbygd i 2012, finansiert av fylkeskommunen og tippemidler fra staten. Kapasiteten for arkivmagasin er i dag 10 000 hm. Tjenesten er organisert i avdelingene Vestfoldarkivet og Samlingsforvaltningen som har ansvar for forvaltning og bevaring av privatarkiver og fylkeskommunale arkiver fra Vestfold, samt fellesmagasin for foto og gjenstander fra de kulturhistoriske museene i Vestfoldmuseene. I tilknytning til magasiner er det kontorer, møterom, ordningsrom, mottaksrom, fotostudio,

digitaliseringsrom og konserveringsverksted. Vestfoldmuseene har i sin strategi å arbeide for langsiktige og stabile løsninger for magasin, arkiv og samlingsforvaltning som også kan utvides innenfor en større region, spesielt gjelder dette magasin til store gjenstander og arkiver. Vestfoldmuseene har også tilbudt Buskerudmuseet lagring av digitale filer.

Fellestjenester og fellesmagasin i andre fylker

Enkelte fylker har satsset atskillige ressurser på samlingsforvaltning og har kommet langt i dette arbeidet. Det er etablert fellesmagasin for museene i blant annet Østfold, Akershus, Vestfold, Hordaland og Rogaland. Fellesmagasiner i tilknytning til blant annet Anno Museum i Hedmark og Mjøsmuseet i Oppland er under prosjektering. I tillegg arbeides det med utvidelser av fellesmagasinkapasiteten både i Østfold og Hordaland.

Prosesen med å bygge fellesmagasiner ved norske museer og arkiv har sin bakgrunn i kartlegginger som har konkludert med at samlinger er dårlig oppbevart med tanke på klima, fuktighet og sikkerhet og ofte at man har hatt for dårlig oversikt over samlingene. Museumsreformen som er tidligere nevnt har også bidratt til å aktualisere kartlegging av samlingene. Samlingene sine oppbevaringsforhold må framheves som en av de største fordelene ved et fellesmagasin. Med nye bygg har man i flere fylker fått magasiner som er tilpasset ulike materialtyper, med effektiv innredning og kontroll av temperatur og fuktighet. Sikkerhetsnivået har også økt, både med tanke på brann, vann, innbrudd og tilgangskontroll. Erfaringen er at slike fellesmagasiner med tilhørende kompetanse gir større profesjonalitet og større forutsigbarhet i samlingsforvaltningen.

Gjennom overføring av samlinger til fellesmagasin får man en kvalitetssikring av dokumentasjon, gjennomført forbyggende konservering, mange fotograferer gjenstander i samme prosess og det blir logget hvor den enkelte gjenstanden blir magasinert. Gjenstander i fellesmagasin har derfor gode oppbevaringsforhold, de er lette å hente ut og de blir gjort digitalt tilgjengelig for publikum (Digitalt Museum). Den samme prosessen gjelder for arkivene som blir gjort tilgjengelige for publikum på en lesesal og digitalt tilgjengelig på Arkivportalen.

I Rogaland har samlingsforvaltningsprosjektet Samlingsteam Rogaland kalt for SamRog har blitt et foregangsprosjekt som blant annet Akershus og Nordland nå bruker som mal. Her har man etablert et mobilt samlingsteam som bistår museene i samlingsforvaltning. Fylkeskommunen bruker 5 millioner årlig på å drifte teamet og museene bidrar med like mange timer når samlingsteamet arbeider på museet. Prosjektet har minsket etterslepet på samlingsforvaltning i museene betydelig og videreføres fra og med 2019 med en utvidelse av samlingsteam.

Mål og løsninger

I det følgende presenteres magasinplangruppens anbefalte strategier for å styrke samlingsforvaltningen i Buskerud. Strategiene er utformet på bakgrunn av en samlet vurdering av statusrapport, behovsanalyse, erfaringer og innspill fra institusjoner og aktører i Buskerud, samt erfaringer fra andre fylker.

Hovedmålsettingen er altså å styrke samlingsforvaltningen knyttet til museenes samlinger og privatarkiv i Buskerud. Delmål er å:

- sikre samlingene i forskriftsmessige magasiner
- bedre og å effektivisere arbeidet med prioritering i og registrering av samlingene
- gjøre samlingene tilgjengelige for publikum

Arbeidsgruppen har vurdert flere ulike strategier og scenarier for å styrke samlingsforvaltningen. Hovedansvaret for å sikre og tilgjengeliggjøre samlingene ligger hos den enkelte institusjon, og her er det stor variasjon i kompetanse, ressurser og fasiliteter knyttet til samlingsforvaltning. Statusrapporten viser imidlertid at selv om kompetansen finnes mange steder, er det mangel på ressurser og fasiliteter som gir det store etterslepet i samlingsforvaltningen. Det mangler også teknisk konservatorkompetanse i Buskerud.

Det er bred enighet om at regional og nasjonal samordning, koordinering og finansiering er hensiktsmessig for å løfte feltet, og erfaringer fra andre fylker viser at fellesløsninger bidrar til å styrke profesjonalitet, kvalitet og effektivitet. Det bør derfor settes av ressurser, både i institusjonene og i fylkeskommunen, til å utvikle gode regionale fellesløsninger.

Drøftingen av spørsmål knyttet til fellesmagasin har vært sentralt. Arbeidsgruppen har vurdert ett sentralt magasin opp mot flere desentraliserte. Konklusjonen er at gruppen anbefaler å etablere ett fellesmagasin og ikke utvikle flere mindre magasineneheter. Selv om avstanden fra den enkelte avdeling vil være lenger, er fordelene ved en samlokalisering betydelige både med hensyn til utbyggingskostnader/ leiekostnader og driftskostnader. I tillegg vil fellestjenestene tilknyttet et fellesmagasin gi større ressursutnyttelse på mindre areal enn om flere institusjoner skal ha tilrettelagte fasiliteter for konservering. Samlokaliserte fellestjenester kan yte et bredere spekter av konserverings- og samlingsforvaltningstjenester enn i dag, og føre til en mer rasjonell utnyttelse av kompetanse. En samlokalisert fellestjeneste vil også oppfattes som en mer attraktiv arbeidsplass og forenkle rekruttering av fagpersonell.

Etableringen av et fellesmagasin er en lang prosess som krever betydelige ressurser. For å sikre fremdriften i dette anbefales det å styrke fellestjenestene med en prosjektleder/ samlingsforvalter som utreder muligheter og organisering for fellesmagasin med tilhørende fellestjenester. Prosjektet bør være et samarbeid mellom museene og fylket, men prosjektlederen bør være tilknyttet ett av museene, og fortrinnsvis Norsk Bergverksmuseum eller Buskerudmuseet som har det største behovet.

Resultatene fra samlingsforvaltningsplanen og bevaringsplan for privatarkiv, peker på Kongsberg som område for å videreutvikle arbeidet med fellesmagasin og fellestjenester. Arbeidet bør videreutvikles i samarbeid med arkiv- og museumsinstitusjonene i området.

Institusjonene har kompetanse på depot, digitalisering, forskning, formidling og bygningsvern. Aktuelle institusjoner er IKA Kongsberg, Statsarkivet, Norsk Bergverksmuseum, Lågdalsmuseet og Labro, Bygningsvernsenteret samt administrasjonen i Buskerudmuseet.

Etablere et fellesmagasin

Flertallet av høringsuttalelsene fra Buskerudmuseenes ulike avdelinger konkluderer med behov for et felles magasin for Buskerudmuseene slik også Buskerudmuseets strategi og Rosanalyse konkluderer. Det har dessuten lenge vært et uttalt mål i museums- og arkivnettverket å etablere et fellesmagasin i Buskerud. Et fellesmagasin skal samle kompetanse for konservering og bevaring av samlinger i større enheter. Samlingsforvaltningen vil bli profesjonalisert og styrket. Det anbefales å etablere et fellesmagasin med depot for gjenstander og arkiv i Kongsberg-området. Første tiltak i den videre prosessen er å utarbeide en mulighetsstudie for etablering.

Styrke fellestjenestene

En styrking av dagens fellestjenester er forankret både i fylkeskommunens planverk og i museenes behov og forslag til tiltak. Det anbefales at dagens fellestjenester utvides med en teknisk konservator og en samlingsforvalter/ prosjektleder som kan følge opp utviklingen av samlingsteamet og etableringen av et fellesmagasin. Disse stillingene bør tilknyttes museumsinstitusjoner, fortrinnsvis Buskerudmuseet og Norsk Bergverksmuseum som har det største behovet.

Etablere samlingsteam

På spørsmål om museenes tilgang på kompetanse, ressurser og fasiliteter, er tilbakemeldingen generelt at museene har god kompetanse, men mangler ressurser og har dårlige fasiliteter for samlingsforvaltning.

Med utgangspunkt i dette, og som et ledd i prosessen fram mot et fellesmagasin med tilhørende fellestjenester, bør det etableres et mobilt samlingsforvaltningsteam for museum og arkiv i Buskerud. Samlingsteamet skal arbeide med å forbedre samlingene i fylket til et tilfredsstillende nivå etter internasjonale retningslinjer. Arbeidet med samlingene vil bl.a. gi museene muligheten til å få unna etterslepet i registrering og dokumentasjon av gjenstander. Teamet skal arbeide periodevis ved de berørte museene, og bidra med preventive oppgaver som rengjøring, Primus-registrering, katalogisering, fotografering, pakking og magasineringsarbeid. Museene skal i prosjektperioden sette av tilsvarende ressurser til samlingsrevisjonsarbeidet. Dette for å sikre kontinuitet i arbeidet med samlingsforvaltning. Samlingsteamet bør bestå av dagens fellestjenester (fylkesfotograf, folkemusikk-konsulent/, koordinator for privatarkiv) samt prosjektleder/ samlingsforvalter/ registrator og teknisk konservator. I tillegg bør konservator fra bygningsvernsenteret knyttes opp mot samlingsteamet.

Avslutning

Denne samlingsforvaltningsplanen er et viktig styringsverktøy for Buskerudmuseet, men den er også viktig for våre samarbeidspartnere som for eksempel Norsk Bergverks museum, Buskerud fylkeskommune, samt for våre eierstiftelser og vertskapskommuner. Den viser vei og retning og tydeliggjør viktige prioriteringer for årene fremover. Det tas forbehold om mulige justeringer. Planen skal årlig rulleres frem mot 2025.

